UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bartolvs In Primam Infortiati Partem

Bartolus

Lvgdvni, 1567

Liberis & posthumis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96147

Visual Library

poſſim petere rem mihi reſtitui,requirit reſciſſio, contract⁹ vel
ꝙ pars receſſit a cõtractu,ſufficit in libello rem petere,quaſi ta
cita videatur peti etiã reſciſſio contractus. Unde ſi minoꝛ pe
tit rẽ,quã vendidit,ſibi reſtitui,procedit libellus,licet non puta
tur cõtractus reſciſſio pꝛepetitio cõſequẽti,etiã pꝛeambulũ ad
illud videtur petitum.l.illud.de acqui.here.Et ſi petatur here
ditas reſtitui,poſtea appareat in iudicio teſtamẽtũ querelãdum,
ꝙ ſuper illo libello poteſt ferri ſententia ſecundum Ant.vbi ſ.
Et ſic vult ꝙ etiam ſi non eſſet in hoc iudicio expꝛeſſe petitũ de
clarari talẽ cecidiſſe a legato,vel ab hereditate,ſufficiat libellus
in quo petit condẽnari ad rei reſtitutionẽ.Bene facit qđ no.gl.
i l.qui inofficioſo.⁊ ibi Doctoꝛ.ſ.de inof.teſt.vbi habetur ꝙ ſuf
ficiat in vno,codemqꝫ libello filiũ exheredatũ intentare petitio
nẽ hereditatis,⁊ querelã inofficio ſi ad reſcindendum teſtamẽtũ
abſqꝫ eo ꝙ i alio iudicio pꝛi⁹ fuerit petitũ reſcindi teſtm̃,Ad idẽ
facit quod no.Bar.in l.que ſub conditione.§.fi.ff.de condi.iſti.
⁊ Bald.in l.quod tẽpoꝛe.C.de teſt.mil.cũ ſimi.¶ Adde ꝙ mo
leſtia etiã dꝛ fieri agendo in iudicio,vt eſt tex.in auth.de fideiuſ.
in pꝛin.in verſ.moleſtijs.⁊ in l.j.in verbo moleſtari.C.de nũdi.
⁊ ibi Bal.⁊ Nic.ma.⁊ no.Bar.in l.amplius.j.rẽ ra.hab.Ant.
d-b.in c.vigilãti.de pꝛeſcri.⁊ vide per Ale.conſi.xlix.⁊ clx.⁊
lij.ij.vo.per Pan.de ca cõſi.cxcj.Et ad queſtiõez ſingularẽ hic
Bar.vide Bal.conſi.cccxxxvj.iij.vol.quomodo intelligat,qđ
heredes non debeant quouis modo moleſtare vxoꝛem cui legat
vide pulchꝛe per Bar.conſi.xij.j.vol.
6 POMA.¶ Iſtud pꝛiuari.Vide Alex.conſi.xxij.in 4.2in.in.ij.
volu.⁊ conſi.lvij.j.col.eod.vol.ij.

LEX XLV.

Si Meuia. Conditio,que de pꝛeterito fuit impoſſibilis,reijcitur.h.d.Vide
bitis.in l.multa.cũ ſimi.j.de cõdi.⁊ demon.Dixi ple
ne in l.j.de condi.inſtit.

LEX XLVI.

1 ☞ Offendere dicitur qui alium iniuſte ad turbationẽ iducit.
2 Inſtitutus vt det monacho,vel alteri religioſo, qua actione cõ
ueniatur.

Quidam cum filium fa. Hic eſt ſingula
a ris ⁊ quotidianus caſus[a].Et teſtamento non põt cõue
niri,qui a defuncto grauatus non pꝛobatur,ſed cõue
nitur ex mandato quod ſuſcepiſſe pꝛobatur.h.d.No.tex.ibi,cũ
1 patris offenſam veret.hoc eſt,patris turbationẽ.Offenſa† ergo
dicitur,quicquid alium ad turbationẽ iniuſte adducit,qđ exami
na vt dicit i l.licitatio.§.quod illicite.j.de publica.No.qñ aliqs
2 inſtituit† aliquẽ ſecularẽ,vt det alicui monacho vel fratri,quod
contra talem inſtitutũ põt agi actione mandati,vt hic,quod eſt
verum,ſi fuit adhibitus ab ipſo monacho.Secus ſi fuit adhibi
tus ab ipſo teſtatoꝛe,tunc videtur ꝙ monachus põt agere actõe
negotioꝝ geſtoꝛũ,qꝛ videtur geſſiſſe negotia ſua poſſet etiam a
gere ex teſtamẽto,qꝛ tacitam fidem aſſumpſit de reſtituenda, vt
l.fi.C.de fideicom.ſm vnam lectu.

ADDITIO.

a ALEX.¶ Quotidianus caſus.Et per iſtũ tex.dicit ſing.Bar.
in rub.C.que in frau.cred.in fi.ꝙ reſtituẽs hereditatẽ ex cõtra
ctu non retinet quartam,⁊ de intellectu iſtius legis,vide Bar.i
l.filius.in pꝛin.de verb.obligat.⁊ hanc legem etiã nota.alleg.i
l.nemo põt,de legatis pꝛimo.

LEX XLVII.

1 ☞ Dictio imo,quando ſtet coꝛrectiue,vel copulatiue.
2 Teſtis ſi dicat,fuit ſic,imo ſic,ſtatur vltimo dicto.

Si ita ſcriptum. Dictio imo,ponitur coꝛrectiue.h.d.Op.
de pꝛima cõſtit.Codi.§.quibus.Gl.dicit aliter ponit
1 ibi,aliter ponitur hic.Tu pꝛo huius declaratiõe dic
†Quãdoque dictio imo ponitur cũ copula ⁊ vel etiam,⁊ tũc hꝫ
pꝛimam vim copulatiue,nec ponit coꝛrectiue,vt dico §.quibus
⁊ l.iuris gentium.§.quinimo.ſupꝛa de pactis ſecundũ vnã lec
turam.Qñqꝫ dictio imo ponitur ſimpliciter,⁊ tunc ſi pꝛofertur
ab homine,ponitur coꝛrectiue,vt hic,⁊ l.Stichus.j.de ma.teſt.
Quãdoque pꝛofertur a lege,⁊ tunc ſi quidẽ ponit inter incõpati
bilia,ponitur coꝛrectiue,l.ſi vehenda.in pꝛinci.⁊ §.j.ſ.ad legẽ
Rhod.de iact.⁊ in omnibus legibus in quib⁹ reperit imo.Aut
reperitur inter compatibilia,⁊ tunc ſi quidem in pꝛecedenti eſt
eadem ratio,vel maioꝛ,habet vim alternatiue,l.iubemus.§.eco
nomus.C.de ſacroſanctis eccle.alias ponitur coꝛrectiue, vt
hic.Oppon.j.de condi.⁊ demõ.l.non ad ea.Gl.nõ ſoluit.Dic
ꝙ ibi non erant verba coꝛrectiua,ſed alterius voluntatis tm̃
diſpoſitionem cõtinentia,ſecundum Dyn.¶ Ultimo hec lex in
2 ducitur in argumẽ.ad queſtionẽ.† ꝙ ſi teſtis interrogatus dicat
ſic.fuit imo ſic ꝙ ſtetur vltimo dicto,quaſi ſi ſe coꝛrexerit: antẽ
habetur pꝛo vacillatiõe,vt hic.⁊ Specu.ponit in titu.de teſte.

§. Quidam teſtamento. Oppon.C.de lega.l.cũ queſtio
Solu.hic cõſtat ꝙ teſtatoꝛ voluit tranſire ad dipondiũ.¶ Op
põ.Inſtituit.eod.§.ſi plures.Solue codẽ modo,⁊ diſtingue vt
dixi plene in l.interdum.§.fina.ſ.eo.Opp.d l.qui nõ militabat
infra,eod.Solue eod.modo.

§. In teſtamento. Qui pꝛimo relinquit vn
cias poſtea partes intelli
git partes facere de reſiduo.h.d.¶ Quero quid mouet iuriſcõ
ſultũ ad hanc interpꝛetationẽ,cum idem ſit dicere pars, quod
vnica vt ſ.eod.l.interdum §.paterfam.⁊ l.q̃ties.§.ſi duo.⁊ iđ
hic videtur qđ pꝛimus debeat habere duas vncias,inſtitut⁹ ex
vna parte vnã vnciã:⁊ ſic tota hereditas videtur diuidenda in
minoꝛem numerũ vnciarũ,quam ſit as.d.l.interdum.§.pater.
verſic.denique.ſ.eod.Reſpon.ex eo ꝙ variauit teſtatoꝛ modũ
loquendi pꝛimo enim aſſignauit vncias, ſcđo aſſignauit partes
colligit Juriſconſultus ꝙ partes fecit de reſiduo,quaſi intelle
xerit quod alia ſit aſſignatio partis quam vncie:ſed ſi omnibus
aſſignaſſet per eadẽ verba,ſiue partes dixiſſet ſiue vncias.idẽ eſ
ſet Et ſic debet intelligi quod dixi,in d.l.interdum.§.pater, ſcꝫ
quod vna pars intelligatur de duodecim,niſi ex mente pꝛeferen
tis aliud appareat.

LEX XLVIII.

1 ☞ Uerbum relinquo,quando alius non eſt heres inſtitut⁹ tra
hitur ad inſtitutionem.
2 Teſtamẽtũ in quo maſculus fuit heres inſtitut⁹,⁊ filie relicta
fuerunt centum, non valet.

a His verbis. [a]Querit †gloſſ.[b]quid ſi dicã
1 relinquo tibi bona:Reſpond.
b quod illa verba trahuntur ad inſtitutionẽ ſi alius he
res non eſſet ſcriptus in teſtamento.Uide gloſ.in au
c thenti o here.l.⁊ falci.§.ſi vo nulla ſup verb.relictis.[c] ¶ Que
d ro q̄d ſi teſtatoꝛ [d]†maſculum inſtituit,item filie centum relinqt
2 an teſtamentũ valeat:Uidetur quod non qꝛ non fuit dictum iu
re iſtitutionis,vel in his heredem inſtituo ⁊ verbum relinquo.
e non trahitur [e] ad inſtitutionem,quando alius eſt heres vniuer
f ſaliter inſtitutus,vt hic no.[f] In contrarium g facit nam quando
g nullus alius eſt inſtitutus,verbum relinquo,trahitur ad inſtitu
tionem,ne teſtamentum pereat eadem ratione quando illo vero
h additur [h]relicto facto filie,debet intelligi iure inſtitutionis,ne
teſtamentum ſit nullum.In cõtrarium eſt veritas.Nã verbum
relinquo adiectum certe quantitati,vel rei nunquam trahitur
ad inſtitutionem.l.cogi.§.⁊ generaliter.j.ad Trebellia.⁊ ibi
coniuncto.§.centũ i eod.tit.vbi expꝛeſſe videt qđ nõ ſufficit reli
q̃re,niſi iure inſtitutionis relinquatur,⁊ hoc tꝫ Richar.Bal.
in diſputatione quam retuli in l.illa inſtitutio in pꝛincip.ſ.eod.
Sed quando verbũ relinquo,additur vniuerſitati boноꝛũ 4 ce
dit diſtinctio huius legis.

ADDITIONES.

P.PAV.P.¶ His verbis.Uide Angelum.conſilio xiij.incipien
Jacobus.
POMA.¶ Querit gloſſ.Uide Alex.conſil.cl.ij.volu.⁊ in l.nã
quod.§.non omnis.ff.ad Trebel.
Al.¶ Uerbo relictis.Et illã gl.pꝛo ſing.alleg.Imo.in l.nã ꝙ
§.non omnis.in j.volumi.ad Treb.Adde tex.⁊ ibi not.Bar.in
l.diuus.j.de teſta.mili.⁊ in l.quoniam indignũ.⁊ ibi Salyc.C.
de teſtamen ⁊ de hoc vide in d.§.non omnis.
P.PAV.P.¶ Si teſtatoꝛ.Circa hanc queſtionẽ Bar.vide An
to.in c.Raynutius.de teſtam.vbi vult quod ſi pr̃ relinquat filie
dotem,qđ trahatur ad inſtitutionẽ,tanquã ſit adiunctum vniuer
ſitati,qꝛ dos eſt ius vniuerſale,per Bar.i rub.ſoluto matrimo
nio,vbi doctoꝛes omnes,quem ſequitur Alexan.conſi.xvij.ad
fin.volu.iij.⁊ conſil.cv.volu.iiij.Item qđ dicitur de verbo relin
quo,non eſt in verbo dimiſit,qꝛ adiectum certe poꝛtioni nõ tra
hit ad inſtitutionẽ.etiã in filio.Uide Com.gl.cxxvj.inci.Viſa
copia teſtamẽti in pꝛin.Limita tamẽ,vt per eundẽ.Lo.Fi.lxiij
niſi p̃ceſſit inſtitutio particularis de filia,poſtea ſubdatur ſi bũ
haberet,vel ſimile,in alia oꝛatione nõ perfecta,qꝛ tũc p precc
dẽs verbũ inſtitutio,⁊ ne teſtamẽtũ reddat nullũ intellige ver

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

bum ſeques,habeat,ſ.iure inſtitutionis.Itē circa iſtũ articulũ qñ pr relinquit filie centũ,an videatur reliquiſſe iure inſtituti diſputat Alex.in diſpu.incipi.ſignificamũdus.in vj.dub.Itē ſi teſtator relinquat filie centũ pro ſua legitima,an videatur relictũ iure iſtituti,vide Alex.cõſi.lxxj.vol.ij.Itē ſi relinquat vſumfructũ bonorũ,ꝙ nõ dicatur quid vniuerſale,adeo vt verbũ relinquo trahatur ad inſtitutionē,vide Ant.cõſi.xv.ante finē.ꝛ Pet.ſub rubr.de conſti.ꝛ no.pro hoc vlti.quod dicit Pau.de Caſt.cõſi.clxxxj.incip.in cauſa que vertitur.

c ALEX.¶Nõ trahitur.An,ꝛ qñ verbũ relinquo,trahatur ad inſtitutionē,adde plene Bar.in l.centurio.de vul.ꝛ pup.Quid aũt de verbo,aſſigno.dic idē,quod de verbo relinquo.Gl.eſt ſingu.in l.quoties.C.fami.ercij.quã ita alleg.Imo.in l.j.§.ſi ex fũdo,in fi.ſ.eo.in repe.quã ponit j.eo.ti.i fi.ti.ꝛ ponit Bar.in l.ij.C.cõmuni de leg.ꝛ Imo.in d.l.cẽturio.ꝛ no.ꝙ verbum relinq̊,vel aliud verbũ cõmune adiectũ vniuerſitati relictorũ,nõ trahit ad inſtitutionem heredis,ſed ad codicillos,vt actus valeat,q alias nõ valeret ſm Bal.no.in l.ꝛ in epiſtola.ꝛ in antepe.q.C.de fidei cõ.De qua materia vide que dixi.in leg.j.de l.j.i prin.vbi,dixi,quid de verbo lego,quod etiam eſt verbum conmmune.

f ALEX.¶Ut hic not.De iſta queſtione vide p Mod.in l.inter cetera de lib.ꝛ poſth.ꝛ per Bal.in l.quoties.C.de here.inſti.

g ALEX.¶In contrariũ.Et hoc tenet qdã,quos refert hic Bal.vt intelligatur iure inſtitutionis relinquere,p quibus eſt gl.i l.quoties.C.fami.erciſ.ꝛ ſentit Bal.in l.captatorias.C.de teſta.mili.ꝛ Ioã.And.in c.ſi pater de teſtamen.in vj.Idē tenet Bal.i l.ſi adulta.C.de here.actio.ꝙ ſi pr relinquit filio,ꝛ phibet ne plꝰ de ſuis bonis petat.ꝙ videtur relinquere iure inſtitutionis,ꝛ al leg.l.debitor.j.ad Treb.Itē alibi dicit relinquo legitimã,videtur relinquere iure iſtitutiõis,per l.humanitatis.C.de impu.Item puto ꝙ ſi teſtator dixit,relinquo centũ filie,ꝛ poſtea dixit,volo eã eſſe tacitã ꝛ cõtētã p omni ſua Falcidia,legitima,ꝛ Trebel.vt cõmuniter ſit in teſtamentis,ꝙ ppter hoc videtur relinquere iure inſtitutionis.Et videtur caſus de hoc.C.de hered.inſtit.in l.quoties.vbi verbũ relinquo de ſe nõ ſignificat inſtitutionem.Et hoc habuit de facto Raph.Cu.¶Adde,quod idem cõſuluit Bar.cõſi.clj.inci.Marcilius ꝛ ſeq.qd eſt Fran.Tig.cõtrarium conſuluit quidã alter tunc temporis,conſilio immediate ſequenti,inter eadem in conſilia.Idem voluit Ang.ꝙ nõ ſufficiat.conſi.xcviij.incip.Pe.de vrbe.ꝛ Ang.ſecutꝰ eſt,Alex.clariſſime,licet hic contrarium teneat cõſi.lxx.Primã opin.videt ſequi Pau.de caſt.conſi.cxcix.ꝛ Bald.conſi.x.iiij.vol.ꝛ Pau.d caſt.conſi.cccxv.Et adde ꝙ ſi teſtator dicat relinquo omnia bona mea facit ipſum hrdem,conſi.cccxxxvij.lib.j.ꝛ idem ſi dicat bona omnia bona in manu tua,ꝛ vide conſi.xxx.Card.vbi ponit an valeat teſtamentum ſi dicat,lego centum p ſua benedictione.

b ALEX.¶Uerbum additur.Uide melius ꝙ alibi de precedēti qd.l.ſi.C.fami.erciſ.ꝛ Bar.i auth.vndeſi parens.C.de inoffi.teſt.vbi dicit per gl.ibi poſitã,ſuper verbo Falcidie,quod ſi teſtator dixit.relinquo centum filijs meis p Falcidia,qd etiãſi non dixiſſet,iure inſtitutionis valeat teſtamẽtum,quod dictum Bal.ibi limitat niſi feciſſet alium heredem vniuerſalem,qꝛ tunc verbum,relinquo,non trahit ad inſtitutionem.Sed gl.in auth.nouiſſima de inof.teſta.dicit qd inteſtamento inter liberos non neceſſe,qd legitima relinquatur iure inſtitutionis,quã gl.ꝛ Doctores ſequuntur,ſed Bald.in l.maximum vitium.in vlt.col.de libe.prete.dicit vnum ſingulare,videlicet qd ſi per ſtatutum eſt aucta legitima,ſufficit qd relinquatur quoquo relicti titulo.ſed Bar.i l.j.§.ſciendum.j.de ſui,ꝛ legit.dicit vnum pulchrum,videlicet qd ſi filia maritata due de iure non ſuccedit,non eſt iſtituta,non dicit teſtamentum nullum,facit ꝙ no.Dy.i l.plane de l.j.ꝛ ꝙ habetur in l.qui repudiantis.de inof.teſta.

a **§.Illa inſtitutio.** [a]Uerba maledictionis vniuerſalia inſtitutionem nõ vi

b tiant.[b] h.d.Quod die vt l.turpia.in prin.j.de l.j.

ADDITIONES.

a P.PAV.P.¶Illa inſtitutio.Quod ſi pater maledicat filio qꝛ eũ verberauit,an habeatur pro exheredato,licet aliud non dixerit vide Iaſ.quod ſic,in l.pater tuus.C.de hered.inſtit.ꝛ in auh.nõ licet.C.de libe.prete.in prin.tenet contrarium in l.ſi quis in feudi vocabulo:verſi.iuxta iſtum tex.de l.j.vbi dt qd ſi conſtituo Titium aſinum meum ad agendum,videtur conſtitutus pcurator,vide etiam ibi Alex.ꝛ Socy.

b ALEX.¶Non vitiant.Ad iſtum.vide Bar.in l.legatũ.j.d l.j.

§.Interdum. Seruus adulterio accuſatus a domina,non poteſt inſtitui.h.d.

§.Si in patre. Falſa demõſtratio nõ vitiat inſtitutionem,ſi de perſona inſtituti cõſtat hoc dicit.Quod dic,vt dicam,in l.demonſtratio.in princip.de conditio.ꝛ demonſtratio.

LEX XLIX.

1 ☞Inſtitutio facta de monacho,cũ hoc ꝙ nihil acquiratur monaſterio,non valet

2 Perplexitas in teſtamentis diſſoluitur ex preſumpta mente teſtatoris.

Si alienum. Inutilis eſt inſtitutio ſerui alieni cum libertate,nec ractu temporis cõfirmatur.h.d.Opp.d leg.ſed ſi cõditioni,§.ſi ſeruum.ſ.e.vbi valet inſtitutio ſi poſtea redimatur ſi ſeruꝰ.Sol.ibi in ſeruo communi,hic in prorſus alieno.C.p l.quoties.§.ſeruus cum libertate.ſ.e.dt gl.ſecus in ſeruo p quaz in alieno qd Dyn.exponit poſtea alienato.Nam ſi alien nihilhominis erit heres ex teſtamento,in quo erat inſtitutus ab initio iſtitutio valuit,ꝛ ſi alienet,iuſſu dñi põt adiri.Opp lib.ꝛ poſthu.l.filio.in fi.vbi valet inſtitutio extranei qui poſt

9 arrogatur.Reſpõ.ibi in extraneo.inſtitutio ab initio valuit ſeruus alienus nõ potuit iſtituio cum libertate.¶Iſtud pr

1 uz facit ad qd.Aliqs† iſtituit monachũ heredē,ita tñ ꝙ nihil ris acqratur monaſterio,vel abbati,quero an inſtitutio val Hic videtur eſſe caſus qd nõ valuit.Sicut enim ſeruo alieno põt relinqui cum libertate,imo ſic reliquitur eſt inutile,ita põt relinqui monacho,qd nõ acquiratur monaſterio,aut.ing ſi.C.de ſacroſã.eccle.Preterea,iſta verba cõtinent iſe repug tiam,qd monachus ſit heres,ꝛ qd monaſterio non queratur go inſtitutio vitiatur,l.ſi Titiꝰ.j.de condi.inſt.ꝛ iſtud videro rigore eiꝰ.Equius tñ eſſet qd iſta perplexitas diſſolueretur

2 voluntatē,teſtatoris,†ſicut alibi lex diſpõit perplexitatē diſ ex preſumpta mente defuncti.l.qui quadrigenta.in prin.ad gē Falci.ꝛ ſic ſenſus illorũ verborũ,qd monaſterio nõ quera hoc eſt qd patiatur monachum habere cõuinētibꝰ oculis patitur dominus ſeruum.l.iiij.de manumiſ.teſtamē.ꝛ qd bas queſtionem non faciat.dic vt no.in l.lucius.§.tres her j.ad Trebellianum

1 ☞Capacitas quo tempore inſpiciatur in heredibus

a **§.In extraneis.** [a]In extraneis heredibus rit capacitas tempore teſta

b ti ꝛ mortis,ꝛ adite hereditatis[b],media vero tempora h.d.Concordat.l.ſed ſi cõditioni.§.ſolemꝰ.ſ.e.ꝛ j.

1 Opp.† ꝙ tãtum tempus mortis inſpiciatur vt inſtitu.de quali ꝛ differen.§.ſui.Gl.hic ſe inuoluit,finaliter cõcludit tendum eſſe.Aut loquimur in ſolo herede,aut in extraneis aut ſucceditur in teſtamento,aut ab iteſtato.In herede ſuo ꝛ neceſſario,ſi quidem nittit ſuccedere ex teſtamẽto tur duo tempora,ſcilicet tempus teſtamenti vt cõſtituit tio vt l.prima.§.interdum.Idem tempus mortis,dicto ſed tẽpus aditionis non inſpicitur,qꝛ tempus mortis,ꝛ aditionis eſt idē in ſuo vel in ſuo ꝛ neceſſario.Hoc qd dt gl.qd teſtamenti inſpicit,eſt verum quãtum ad hoc vt ſciamus cedit:ſed quantum ad hoc vt ſciamus an ſit ſuus,vel volun us erit aliud,vt j.dicã ſm gl.Hoc quod dicit quod tempus tis,ꝛ aditionis eſt idem probatur in l.ſi poſt mortem in pri de leg.j.ꝛ l.Iulianus noſter.j.de condicti.ꝛ demon.ꝛ ibi no contrarium facit.l.nam nec emãcipatus.j.de legatis primo xi plene in l.vltima.j.de condictio.inſti.Poſtquã vero cõ qd poteſt ſuccedere,ſi queratur,an ſit ſuus,vel neceſſarius pus mortis inſpicitur dicto §.ſui.Inſti.de here.quali.ꝛ di Hoc tamen eſt verum in inſtituto pure,ſecus in inſtituto ſub ditione,qꝛ tunc etiã inſpicitur tempus exiſtentis condition l.ſub cõditione.ſ.de liberis ꝛ poſtumis,Quod itellige vt ib xi,ſcilicet qd illud in ſuo tantum:ſed in ſuo ꝛ neceſſario pu ſeruo,inſpicitur tempus mortis,ſiue ſub conditione ſit inſ tus niſi libertatem accepit a lege,vel a pretore,vt j.eod.l.p filio ꝛ dixi in dicta l.ſub conditione.de liberis ꝛ poſtumis.C tra hoc facit princips.huius legis.Solu.ibi ab initio inſti nõ valuit.Idem aduertendum eſt qd hic dicitur tẽpus mor inſpici,vt ſciamus an ſit ſuus.debet itelligi qd ſufficit temp mortis eſſe in poteſtate,quod dico p tãto,qꝛ poſito qd temp mortis non teneret primum locum in ſucceſſione,ſi poſtea tenere vt nepos ſubducto patre de medio,tñ ſuus erit l.ſi filio exheredato.i principio ſ.de imuſt.teſtamen.Predicta ra quando quis mittitur ſuccedere ex teſtamẽto ſed ſi ab to ſucceditur,inſpicitur tempꝰ mortis,ita dt gl.Tu dic ſi teſtator deceſſit nullo condito teſtamento,tempꝰ mortis inſpic alias inſpicitur tẽpꝰ,quo teſtamentum deſtituitur,l.ſi quis poſthumos.§.penulti.de liberis ꝛ poſtumis.ꝛ Inſt.de here.

ab inte

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

ab inteſta. §. ita, ⁊ Inſt. de leg. agna. ſucceſ. §. pximꝰ. ⁊ d. l. ſi qs filio exheredato. in prin. Et hoc quo ad inſtitutionē, q̊ ad legata nõ ita dicit gl. vt interuenit. ĩ. de le. pſtan. bon. poſ. peti. Quod intellige vt dicā in l. j. de reg. Caton. ⁊ l. ſi cognatis. de reb. dub. ℭ Op. de leg. ij. l. nõ oportet. Sol. vt ibi. ℭ Opp. ĩ. eo. l. i tē . us Sol. ibi fuit inſtitutio cõditionalis hic pura. ℭ Op. ĩ. de acquir. here. l. ſi ſeruus. dicit gl. ex benignitate receptũ ē. Tu dic, vt ibi. ℭ Op. ſ. de ſtatu homi. l. ⁊ ſeruo rā. §. ingenui. ⁊ C. de here. aut. idē de Neſtorianis. Gl. dicit, ſpecialia ſunt. Hic ꝙ in prima eſt fauor libertatis, in ſecũda fauor fidei. ℭ Itē facit contra iſtam legem, ĩ. de vſuca. l. cũ vir. Solu. vt ibi.

ADDITIONES.

a POMA. ℭ In exneis. Vide quid p iſtũ tex. dica. Imo. cõſi. ix.
b ALEX. ℭ Adite hr̃ditatis. Quo tempore inſpiciat habilitas. ⁊ ad iſta vide no. p Bal. in l. j. C. de his q ad li. ⁊ Bal. no. in l. Deo nobis, in vlti. q. §. de epiſ. ⁊ cleri. ⁊ etiā ad intellectũ huius. §. vi de docto. ⁊ maxime Imo. in l. ij. in prin, de vulga. ⁊ pup. ⁊ p illũ tex. dicit Bart. cõſi. incip. quidā deceſſit inteſtatus ſu pſtite, ⁊c. ꝙ ſi ſtatutũ dicat ꝙ filia dotata nõ ſuccedat, ſi nõ dicat vlterius, intelligitur de ea q̃ ppter dotē erat iam facta inſucceſſibilis, tēpore mortis defuncti de cuius hr̃ditate agitur. ⁊ p cõſequēs ſtatutum intelligit de filia dotata tēpore mortis patris, vel illius de cuius ſucceſſione agitur. Ad idem facit §. extraneis, Inſtit. d hered. qual. ⁊ diffe. idē eſt de mente Bal. in l. ſi plures. ĩ. de cõdi. inſtitu, in ver. iuxta predicta formatur talis queſtio,

LEX L.

SEruum. Hec lex in princip. ſui cõprehenditur ſub precedēti ſummario. h. d. Media tempora non nocent.

§. Si in non faciendo. Impoſſibilis cõditio de inſtitutione reĳcitur. h. d. Gl. ponit exemplũ. ſi digito celũ nõ tetigeris. Certe iſta cõditio nõ eſt poſſibilis, ſ; eſt neceſſaria. Pone, ego iſtituo te ſub hac conditione, ſi nõ morieris, vel ſi per annum non comederes. Et de hac impoſſibilitate dicā plene i l. j. ĩ. de cõditio. inſtitu.

§. Hereditas. Hic iuriſcõſultus ponit omnia nomina vnciarum.

LEX LI.

TAlem. Opp. de l. q; ratio. de conditio. inſtitu. Sol. hic fuit data libertas, pmo pure, ſecundo, ſub conditione, valet ergo pma tanquā plenior l. ꝙ traditum. de condi. ⁊ demon. ſecundum Dyn.

1 ☞ Suus, ſua, ſuum, non ſolum dominium, ſed ius quoddam ſignificat.

a **§. Si quis ita.** Suus eſſe dicitur, in q̊ quis iuſpatronatꝰ retinet. [a] h. d. No. † ꝙ hoc
1 pronomen, ſuus, ſua, ſuũ, nõ ſignificat ſolum dominium, ſed ius aliquod. Simile in l. ſeruꝰ. ⁊ l. nuper. ĩ. de leg. iĳ. ⁊ ſic in vulgari appellamus vaſallos. homines noſtros, q; ius aliqđ in eis habemus, l; ſint liberi. Op. de condi. inſtit. l. ſeruꝰ. Gl. dicit ſolue vt ibi, nā hic fuit data primo pure, ſcđo ſub conditione. Oppo. de l. q cõcubinam. §. ſi Stichus. ĩ. de leg. iĳ. Sol. gl. ibi non dixit, ſi meus erit. ſ; ſi erit in poteſtate mea. Vel. dic legem illā ſecundũ iſtā intelligi, vt diſtinguatur inter manumiſſionē, ⁊ alienationē. ⁊ hanc vltimā tene.

ADDITIO.

a ALEX. ℭ Retinet. Et ad iſtũ tex. vide l. ſi i diē. §. j. de condi. ⁊ demõ. ⁊ vide Bar. poſt gl. in l. Sthicũ qui meus erit. de leg. j.

LEX LII.

SEruus. In ſeruo hereditario iſpicitur cõditio defuncti. hoc dicit.

LEX LIII.

LUcius. Si teſtator expleto aſſe alios hr̃des inſtituit, vr̃ eos in alio poſſe reuocare, non primis ſubſtituere. h. d,

LEX LIIII.

PAter filio. Ut primũ teſtamentũ, tollatur. p ſecundũ, ſufficit eſſe poſſibile vt ex ſecundo adeatur hereditas. Itē ſeruus ſubſtitutus pupillo, eſt ei neceſſarius, ſi ſuus reperitur tēpore mortis patris pupilli. h. d. Nota. ꝙ in ſeruo ſufficit ꝙ ſit ſuꝰ tēpore mortis teſtatoris, l; reperiatur alienatus tempore exiſtentis cõditionis. Dixi in l. ſi alienũ. §. j. ſ. eo. In tex. ibi iunit, iure pupillaris ſubſtitutionis. Ibi vendidit, poſtq̃ hr̃ditati paterne ſe immiſcuit. Ibi, pueniret, ⁊ ſic expirauit ſubſtitutio pupillaris. Dy. ℭ Op. ad primũ dictũ de l. ſi filiꝰ q in poteſtate. ſ. de liber. ⁊ poſthu. Solue vt not. in l. cũ i ſcđo. ſ. de iniuſto teſta. ℭ Op. ad ſecundũ dictũ. ĩ. tit. j. l. fin. in fi. Solue vt in glo. q; nõ eſt hrs interim neceſſarius incõmutabiliter, vel volũtarius: ſ; exiſtente cõditione poterit eſſe volũtarius. ℭ Opp. ꝙ nõ poſſit eſſe hrs pupillo, q nõ reperitur ſuus tempore mortis pupilli, l. ſeruum meum. in princ. ⁊ l. talem. §. j. ſ. eo. titu. Solue ſufficit ꝙ ſit ſuus tēpore mortis teſtatoris, l; non pupilli. Dixi in l. ſi alienum. §. in extraneis, ſ. eod.

LEX LV.

SI is qui ſoluendo. Illius ſerui iſtitutio pualet, q fraudandorũ creditorum cauſa inſtitutus non reperitur. h. d.

LEX LVI.

1 ☞ Regula. ꝙ quis nõ poſſit decedere pro parte teſtatus. ⁊ pro parte inteſtatus, quomodo procedat.
2 Teſtamentum i quo teſtator dixit, volo valere ſi deceſſero poſt ſexageſimum annum, valet.
3 Teſtamentum, in q̊ quis inſtitutus, teſtator ex illa infirmitate decceſſerit, irritatur teſtator reconualeſcente.
3 Teſtator derogat regule Catoniane.

POteſt quis. Poteſt qs facere teſtamētũ ſub cõditiõe, ſi intra certum tēpus deceſſerit. h. d. Nota. † ꝙ regula q̃ dicit ꝙ qs
1 nõ poteſt decedere p parte teſtatus, ⁊ pro parte inteſtatus, eſt vera de tēpore q habet excurrere poſt mortē teſtatoris Nā in tēpore, ꝙ decurrit in vita, poteſt quis facere, vt ſi itra certũ tēpus decedit, decedat teſtatus ſi poſt illud decedat iteſtatus: ⁊ nc, vel p toto tempore ꝙ excurrit poſt mortem, erit teſta
2 tus, vel p toto inteſtatus. ℭ Querit gl. † qd econtra: ſi teſtator dixit, volo valere ſi deceſſero poſt annũ ſexageſimum, an valeat: Et arguit p, ⁊ contra veritas eſt quod valet. Nec obſtat regula Catoniana, q; nõ habet locũ in inſtitutione conditionali vt l. penul. de regu. Catonia, Et addit gl. rationem, q; teſtator per ſuā voluntatem poteſt derogare regule Catoniane, ꝙ nota. tetigi in
3 l. cetera. ĩ. de leg. Quero dixit † teſtator, inſtituo talem meum heredem ⁊ volo teſtamentũ meum valere, ſi de hac infirmitate deceſſero, an ipſo reconualeſcente teſtamentũ irritetur Certe ſic
a p hanc legem. ʒ fallit l. alumne. §. fi. ĩ. [a] de adi. lega. ſm Ia. de aret. Et pro hoc optime. ĩ. de dona. cauſa mor. l. iĳ. ⁊ l. ſenatus, §. mortis, eod. titu.

ADDITIO.

a ALEX. ℭ §. fi. ĩ. Et ibi vide contrariũ ꝙ vult Bal. p illũ text. in l. fi. C. de poſthu. here. inſti.

LEX LVII.

SI is qui ſoluendo. Subſtitutus liber prefertur inſtituto ſeruo, ſi p eius libertatem creditores fraudentur h. d.

LEX LVIII.

NEmo. Pronomē hic hec, hoc, eſt demonſtratiuũ rei preſentis ad oculũ. h. d. De ſignificatione huius pnominis dixi i l. Meuius. §. j. ĩ. d lega. ij. Idē habes in l. ſi ſtipulatus fuero. de verb. obli. ⁊ in l. j. prin. de ope. do. num. ⁊ ibi dixi.

a **§. Qui frater.** [a] Op. de l. ſi pr̃, ⁊ l. nec apud. C. d hered. inſt. vbi iſtitutus tanq̃ frater, q nõ eſt non valet. Solu. diſtingue notabiliter, vt i gl. Aut ſciebat eum fratrē, aut ignorabat, aut dubitabat. ⁊ in dubio preſumitur
b ſcire [b] eũ fratrē cũ ſic nominat, q; nõ preſumitur quis dicere ꝙ
1 mente nõ cogitauit, l. Labeo. de ſupell. lega. Sʒ quero † quomodo probatur ꝙ ipſe ſciuerat eum ſuũ fratrem: Reſpon. ſi publice erat notũ, vel publica fama erat in vicinia, iuxta ea que dixi in l. is poteſt. de acqui. here.

ADDITIONES.

a POMA. ℭ Qui frater. Vide Ro. conſi. dclxx.
b ALEX. ℭ Preſumit ſcire. Ad iſtũ §. vide Bar. i l. demõſtratio de cõdi. ⁊ demo. ⁊ h;tur i l. falſa. in prin. eo. titu. ⁊ ꝙ not. in l. non

Bart. ſuper j. Infor. t

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

nudis, ⁊ in l. neq; notales. C. de proba. ⁊ p Cano. in c. ex parte. de reſti. ipſo. ⁊ i c. illo. de preſũp. ⁊ in l. neq; p Bar. ⁊ Bal. de teſt.

LEX LIX.

SI liber homo. Si liber homo adijt vt ſeruus iuſſu alterius, nõ valet aditio. hoc dicit. Dic plene in l. liber homo, in princip. j. de acqui. rer. dom. ⁊ l. q in aliena. in princi. de acqui. hered.

§. Si quis ita. Poteſt relinqui portio hẽditatis, per reſpectum ad portionẽ alterius rei, hoc dicit.

1 Copula, ⁊ poſita inter duas rationes nõ inducit cõiunctionem vebalem.

§. Titius. Duo cõiuncti habent vnũ ſemiſſem, vnus deiunctus habet aliũ. h. d. Op. j. de leg. ij. l. Lucius. §. Lucius. vbi quelibet admittat in virile. Sol. glo. no. q geminatio illorũ verborum hẽs eſto, tollit contrariũ. Videtur ſentire glo. illud q alias dixi, † q copula, ⁊ q̃ cadit inter duas orationes, non inducit coniunctionẽ verbalem, ſʒ illa, que cadit inter perſonas in eadẽ oratione poſitas, q eſt ve℞: probatur. in l. j. C. de cad. tol. ⁊ l. ſicut i annos. §. j. q. mod. vſufr. amit. Dixi, in l. re cõiuncti. j. de lega. iij. Ad contrariũ tamẽ de §. Lucius. dic vt ibi. Opp. de l. fin. j. reſpon. C. de impu. ⁊ ali. ſubſt. Dicit gl. intellige illã ſecundũ iſtam. Tu dic q ibi propter naturã verbi diſtributiui, quiſquis, quilibet, videtur ſingulariter nominatus vt ibi not.

§. Cum quis. Portio deficiens, eius q nemini erat coniunctus accreſcit omnibus, hoc d.

§. Si heres. Media tẽpora nõ nocent. h. d. Hoc intelligo quãdo paſſus eſt mediã capitis diminutionem, ſecus ſi maximã, q2 tunc reſtitutus videtur alius homo. l. interdicit. de cõdicti. ⁊ demonſtra. que lex eſt gl. huius §. ⁊ l. ſʒ codit oni. §. ſolemus. ſ. eod.

§. Titius ex ſemiſſe. Inſtitutus ex parte pure, ⁊ ex pte ſub cõditione, ſi habet coheredẽ, adeundo ex pura, p parte conditionalis inſtitutionis eſt heres conditione pendente: ſed ea exiſtente in totum ſine noua aditione. ⁊ decedẽs interim nõ tranſmittit, hoc dicit cũ §. ſeq. Opp. q etiã ex medietate quadrãtis ſibi relicti ſub cõditione ſit hẽs, vt j. pxi. Sol. fateor q hoc ſuppletur p §. ſequen. Opp. de l. ſi ſolus. j. de acqui. hered. vbi q adijt ex inſtitutione pura, eſt ex cõditionali heres. Sol. Illud eſt verũ quandoq;, q2 vtraq; pars eſt ſibi delata. Opp. ad §. ſi ita. vbi dicitur, q ſtatim eſt heres p parte. Contra imo nõ eſt heres, quia nõ exiſtit cõditio, ⁊ cõditione pedente nõ põt eſſe heres, d. l. ſi ſolus j. de acqui. hered. Sol. nõ habebat ibi coheredẽ. hic ſic. Querit gloſſ. in verb. in pendenti, quis cõueniretur interim pro illo ſextante, qui eſt in pendenti: Dicit gloſ. q quelibet, ac ſi nihil eſſet in pendenti. Tu. hoc declara, l. q fundum. §. ſi tu ex parte. ad legem Falcid. Cetera dic vt in gl. que ſunt clara.

§. Si Attilicinus. Qui adit hẽditatẽ hẽdis defuncti ex parte, ſi ſuã p priam inſtitutionẽ omittit, eius portio p parte ſibi accreſcit, ſi habet coheredẽ. alias inſolidũ, hoc dicit. Dicitur hic q ſtatim ex ſemiſſe eſt hẽs, quero quo iure: Gl. hic ſuper verbo, ex ſemiſſe reſpondet vide eã, ⁊ adde in fi. dũ dicit gl. eſt in ſuſpenſo, hoc eſt falſum: q2 tex. nõ dicit, quod Seius adiret hereditatem. Attilicini, imo repudiauit. Secundo, q2 ſi adijſſet, non haberet niſi trientem ex perſona Titij, cũ ipſe Titius adijſſet vt patet in litera, ⁊ ſic ius accreſcendi nõ habet locũ l. i. §. penu. ſ. de vſufr. accreſ. Ideo dicendũ eſt q hec fuit additio Ceruoti. Ita dicebat Old. Vel dic q glo. errauit in nomine perſonarũ, vt ſi velit dicere q trientem hʒ Seius ex ſua inſtitutione, quã de eo fecit Titius, q2 adiuit hereditatẽ Attilicini, ⁊ medietatem trientis ipſius, Sſt q qui repudiauit, habet iure accreſcendi, alius medius triẽs eſt in ſuſpenſo: ita no gl. Item vide aliam gl. paruulam que dicit, Titio teſtatore, ſupple, imo, herede Attilicini teſtatoris.

LEX LX.

QUi ſoluendo. Seruus a deo primo inſtitutus ab eo ni non ſoluendo, eſt heres neceſſarius, hoc dicit.

LEX LXI.

1 Verba enũciatiua emiſſa pp̃ter ſe i actu odioſo inducunt diſpoſitionem ſic.

2 Verba, quoniã te contẽtam ex dote eſſe volui, an indicant diſpoſitionem etiam quo ad dotem.

2 Verba enũciatiua emiſſa per modũ cauſe quantũ ad dominium non inducunt diſpoſitionẽ, ſed quantũ ad actionem perſonalem vel exceptionem ſic.

QUi volebat. Verba enũciatiua que cũ in actu odioſo diſpoſitionẽ

a inducunt. h. d. Op.[a] ſ. eo. l. ex facto etiã agitatũ ...

1 ibi fuerunt † verba enũciatiua emiſſa cõditionaliter propter aliud, hic ſunt verba enũciatiua emiſſa principaliter propter ſe. Dicit em̃ teſtator, te aũt filia ideo exheredaui, iſta ſunt verba emiſſa pp̃ter ſe, que inducunt diſpoſitionẽ. Et ſubiungit, qm̃ contentã te eſſe dote volui. Iſta enim ſunt verba enunciatiua pp̃ter aliud emiſſa per modũ cauſe que an inducant diſpo-

2 ſitionẽ, dicã ſtatim. † Quero an ex iſtis verbis, quoniam te con-

b tentam ex dote eſſe volui, inducatur diſpoſitio: Reſpõ.[b] aut queris vtrũ ex hoc videatur filiã exheredare, ⁊ gl. innuit q ſic, quia dicendo hec verba, videtur eã facere alienã a ſua hereditate, q eſt exheredare. l. iij. C. de lib. prete. quã gl. itellige, q iſta verba cum alijs precedentib⁹ inducũt exheredatiõnẽ, quia etiam ſola verba precedentia ſufficerẽt, vt dixi. Iſta autẽ ſola exheredationẽ non inducerent. q2 ſunt verba enunciatiua emiſſa pp̃ter aliud, et nõ ſufficerẽt ad exheredationẽ, cũ nõ inducerẽt nec ſufficerẽt ad

3 inſtitutionẽ, d. l. ex facto. Secũdo eſt videndũ † an inducant diſpoſitionem quo ad dotem: Reſpond. iſta verba enunciatiua emiſſa p modũ cauſe nõ inducunt diſpoſitionem quãtum ad dominiũ, l. emptor. §. fi. ſ. de rei vendi. ſʒ quantũ ad actionẽ perſonalẽ, ⁊ etiã exceptionẽ, inducũt diſpoſitionẽ. j. de do. excep. l. §. j. j. de colla. dot. l. pen. ⁊ no. ſ. ſolu. matri. l. ſi ſocer. §. Lucius ⁊ ibi dixi.

ADDITIONES.

a POMA. Op. Vide aliquid per Are. conſi. lx. in prin.

b ALEX. Reſpond. Et qd in ſtatuto dicente q filia ſit contenta dote paterna, an videat filiã exheredare. vide Bal. in l. fi. C. de dotis promiſ. vbi alleg. iſtum. tex.

LEX LXII.

a **IN tempus.** [a] Põt qs iſtitui in tempore poterit, h. d. Op.

b de l. ſi alienũ. §. j. ſ. eo. Sol. ibi inſtitutus fuit ſimpliciter, hic ad incertũ diẽ. Op. ſ. l. hẽditas. ſ. eo. ibi fuit dies certus, hic incertus. Rationẽ dixi ibi. Op. j. de reg. Cato. in l. j. Sol. gl. hic teſtator nõ voluit regulã illam haberi locum, q apparet, quia inſtituit in die incerta, ⁊ teſtator poteſt prohibere regulã Catonianã, vt no. ſ. eo. l. poteſt quis, ⁊ hic.

ADDITIONES.

a P. PAV. P. In tẽpus. Pro regula q paria ſunt aliqua fieri tempore habili, vel inhabili, ⁊ differri in tempus habile, vel inhabile, vide Bar. ⁊ Ale. i l. alia. §. eleganter. ff. ſolu. matri.

POMA. Declara hãc legẽ vt p Bar. i l. j. §. ij. ff. de ope. no. ...

b ALEX. Op. Limita iſtã legẽ, vt p Bar. in l. ſi cõſtãte. §. quoties, ⁊ in l. alia. §. eleganter. ſolu matri.

§. Quoties Vitiatur inſtitutio propter incertudinem perſone. h. d.

LEX LXIII.

HEredes. Portio coniuncti deficiens accreſcit cõiunctis diſiuncti omnibus. h. d.

LEX LXIIII.

a **EIus.** [a] Poteſt inſtitui ſeruus eius q poſtmodum teſtatoris naſcetur. h. d. Op. Poſthumus alienus nõ poteſt iſtitui ſecundũ iſta tẽpora. vt j. de bonorũ poſſeſſione. in prin. ⁊ q no. in l. Gallus. in prin. ⁊ in §. ille caſus. ſ. de libe. ⁊ poſth. ergo nec ſeruus poſthumi, vt j. eo. l. nõ minus. Solu. Intellige de ſeruo illius poſthumi qui poteſt inſtitui ex puiſione Galli, legis Velleie, ⁊ Iuliã. Vel

b caſ[b], lʒ nõ poſſit inſtitui poſthumus alienus, tamen poteſt iſtitui ſeruus eius. ſecundũ ea que dixi in ſimul, in l. ſi ſeruus. de acqui. heredi.

ADDITIONES.

a POMA. Eius. Contrariũ tenet Iaſ. in l. ſi mihi, ⁊ tibi. §. regula. per illũ tex. de le. j. Alex. i. l. Gallus. in pri. j. col. ff. de lib. ⁊ poſthu. Iaſ. in d. l. Gallus. §. quid ſi q. ⁊ ibi late Are.

b P. PAV. P. Vel dicas. Iſta deciſio Bar. cõfunditur per tex. in l. ſi mihi ⁊ tibi, §. regula. vbi Iaſ. ver. ij. principaliter. ff. de leg. j.

LEX XLV.

1 ☞ Verbis illis, cõmitto Abbati tali vt det centũ fratribus mi
noribus, an videatur inſtitutus Abbas.
2 Verbis illis, iubeo bona mea diſtribui inter pauperes Chriſti
p Titium, an videatur Titius inſtitutus.

HEreditas. Nõ videtur qs cũ iſtituere quẽ
legã lo granauit. h. d. ¶ Que
1 cit Dy. ponet† ꝙ teſtator dixit, Cõmitto tali Abb. vt
det cẽtum fratrib⁹ minorib⁹ ꝙ p hoc Abba nõ vide
a tur inſtitutus[a] vt hac lege, ſecundũ Dy. Sꝫ pone qð teſtator iuſ
2 ſit bona† ſua diſtribui inter pauperes Chriſti p Titiũ, an per
hoc titius videatur inſtitutus: Reſpõ. Ex iſtis verbis proprie
b loquendo nõ videtur[b] hrs inſtitutus eſſe executor, vt hic, ſed ha
c betur loco heredis[c] vt agat, ⁊ vt cõueniatur actionibus heredi
tariis, l. ſi qs ad declinandam. C. de epi. ⁊ cle. ſꝫ ibi loqtur ĩ exe
cutore legitimo. Idẽ igitur in teſtamento, l. nulli. eo. tit. ⁊ hoc
tenet Rofre. in tit. de actio. ex teſtamento. ⁊ Spec. in titu. de in
d ſtru. edit. §. nũc vo aliq. Inn. ⁊ alij moderni Canoniſte[d] ĩ c. cũ tibi
extra, de teſta. ego dixi in. q. quã diſputaui q̃ incipit, filium adul
tum teſtator inſtituit.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Inſtitut⁹ Adde. no. per Bart. i l. ſi ſic. de le. iij. ⁊ ɔ̃ ſo
Bar. i l. alio. ij. col. de ali. le. ⁊ ꝙ no. Bar. in l. quidã cũ filiũ. ſ. e.
b ALEX. ¶ Nõ vr. Et ſic no. ꝙ lꝫ grauãt executores diſtribue
re in pauperes certa bona, nõ videt̃ p hoc pauperes inſtituti ſꝫ
ſi grauati fuiſſent vniuerſam hereditatẽ diſtribuere, poſſet dici
ꝙ cenſetur iſtituti, ſeu ꝙ tenẽt locũ heredũ. p id ꝙ legitur ⁊ no.
in l. his verbis. in prin. ſ. eo. ⁊ ĩ §. ſi vero nulla. de hered. ⁊ Fal.
in aut. ⁊ hic p Bal. ⁊ Imo. ⁊ Bar. ĩ l. centurio. in verſi. ſꝫ quid ſi
teſtator ſubſtituit aliquẽ ſub cõpendio, directo, in certa portio
ne. d vul. ⁊ pup. ⁊ ẽ demẽte Bal. ĩ l. j. C. ad l. Fa. ⁊ ĩ l. j. ff. d teſt. ⁊ i
l. precibus. verſi. ſequens queſtio. C. de impu. ⁊ ali. ſubſt. ⁊ Bar.
in diſpu. inci. filiũ adultũ alias ĩcipit. Titius filiũ adultũ. Inn.
in c. cũ tibi de teſtã. ¶ Et ad dicta Bar. hic, adde Ale. de Imo.
in conſi. iiij. verſi. preſuppoſito.
c POMA ¶ Loco hrdis. Vide Bar. in l. centurio. xxiij. ſpeciali
ff. de vulg. ⁊ pup. Alex. conſi. xcviij. in ſi. ij. vol.
d ALEX. ¶ Moderni Canoniſte. Adde Bar. ĩ l. ſi qs Titio. de
lega. ij. ⁊ Bar. in aut. lꝫ. C. de natu. li. ⁊ in d. l. ſi qs ad declinandã
⁊ in d. l. cẽturio. ⁊ Bal. i d. l. j. C. ad legẽ Fal. ⁊ qd ſi decedat talis
executor ante diſtributionẽ, an hrditas efficiatur caduca. vide
Ang. ꝙ nõ, in d. l. centurio. vbi refert Io. and. in Spe. in tit. de
inſtr. edi. ⁊ hic adde Bal. in l. j. ſ. de teſtam.

LEX LVI.

SI ita quis. Cõiunctus re tantũ, ⁊ cõiunct⁹
verbis tantũ, ad portionem va
cantem pariter admittuntur. h. d. ¶ Quero que ẽ ra
tio huius legis. Reſpon. Titius eſt inſtitutus inſoli
dum in vna oratione, vnde alijs inſtitutis eſt reconiunctus, Cai⁹
⁊ Meuius ex equis partib⁹ inſtituti, ſunt inuicem cõiuncti ver
bis tantũ, q2 poſiti in vna oratione: coniuncti re non ſunt inuicẽ
propter diuiſionem portionum, quia dixit equis partibus, l. re
coniuncti. j. de lega. iij. ſꝫ cum primo inſtituto ſunt re cõiuncti.
Reſtat ꝙ quantũ ad iſtum cuius portio deficit ſunt duo, quorũ
vnus eſt coniunctus re tantũ alter verbis tantum, ⁊ ſic ſtatuitur
ꝙ pariter admittuntur. Et ſic eſt caſus illius queſtiõis difficilis
que ponitur in l. re coniuncti. j. de legatis iij. in gl. ¶ Quero qd
vult dicere tex. in ſi. ibi, nõ tam coniunxiſſe, quã celerius dixiſſe
videatur. reſpon. omiſſis expoſitionib⁹ gl. ꝙ vult dicere, non tã
coniunxiſſe, ſcilicet videtur eos realiter, dico ſecũdo inſtitutos
quia nõ ſunt re coniuncti, quã celerius dixiſſe, id eſt, in vna ora
tione eos poſuiſſe, propter quod ſunt verbis tantum coniunct.

LEX LXVII.

SI ita ſcriptum. Inſtitutio plenior pu
ſet. hoc. d. Oppon. j. de
conditio. ⁊ demõ. l. non ad ea. Solu. ibi in legato, hic
in hereditate, vt dicit gl. in l. ſi ſolum. ſ. eo.

LEX LXVIII.

SI quis Sempronium. Inſtitu
tio non
põt conferri in alterius voluntatẽ expreſſam, ſed vela
tã ſic. h. d. Ratio huius eſt, q2 quando exprimitur ve
latim, nõ exprimitur p eum modum, per quem tacite ineſt, Nam
ſi dicit inſtituo te, ſi Titius voluerit, confertur in liberã volunta
tem Titij: ſi dicit inſtituo te ſi Titius voluerit aſcẽdere Capito
lium nõ confertur in liberã voluntatem Titij, q2 forte non pote
a rat aſcẽdere. Itẽ ſi dicat[a], ſi Titius Capitolium non aſcende
rit, nõ cõfertur in liberã volũtatem, q2 forte neceſſe hꝫ aſcẽdere
Capitolium ꝓpter alia facta ſua. Itẽ in ſecũdo caſu huius legis
illa conditio ſi hereditas adita fuerit exprimitur p aliũ modum
quã tacite inſit. vt dixi in l. ⁊ ſi perceperit. §. filius. ſ. de li. ⁊ poſt
hu. plenius in l. hec verba. j. de leg. j.

ADDDITIO.

a POMA. ¶ Si dicat. Vide Fel. ⁊ Bal. in l. in vendendo. C. de
cõtrah. emptio. Ang. ⁊ Imo. ĩ l. centeſimis. §. ſi. ff. de verb. obli.

LEX LXIX.

1 ☞ Illa verba, ſi volet, in inſtitutione poſita faciunt de neceſſa
rio voluntarium.
2 Subſtitutio vulgaris facit inſtitutũ de neceſſario voluntarium.

COrnelius. Expreſſio eorũ q̃ tacite inſunt,
nihil operatur, ſi exprimãt̃ put
1 inſunt, ſecus ſi alio modo. h. d. Not. ex† fine legis, ꝙ
p iſta verba, ſi volet. teſtator facit de neceſſario volũ
2 tariũ. Simile in l. iã dubitari. j. eo. facit ad hoc ꝙ dixi† ꝙ ſubſti
tutio vulgaris facit de neceſſario voluntariũ vt no. in l. Papi
nianus. §. quarta. de inoffic. teſtam. l. ſi filius hrs de libe. ⁊ poſt
hu. ⁊ l. Iulianus. ſi qs omiſ. cau. teſt.

LEX LXX.

1 ☞ Inſtitutio facta de pauperib⁹ eligendis per guardianũ fra
trum Minorum, an valeat.

CAptatorias. Cõcordat l. captatorie. j. d
leg. j. l. captatoriae. C. de
teſt. mil. ꝙ dic vt j. dicã† Quero teſtator[a] inſtituit pau
a peres eligẽdos p guardianũ fratrum minorum, an
valeat. Dy. ꝙ ſic. ĩ l. captatorie. j. de leg. j. q2 non confertur ſub
ſtantie inſtitutionis in tertiũ, ſed certarũ perſonarũ electio com
mittitur. Idẽ tenet Cy. ĩ l. captatorias. C. de teſt. mil. ⁊ eſt caſus
qui facit iſtã diſtinctionẽ in l. fideicõmiſſaria libertas. in ſi. de
fideicõmiſ. liber. Hoc ẽ verũ preterqꝫ ĩ relictis ad pias cauſas, q2
valet inſtitutio captatoria, ⁊ legata captatoria, vt in capit. cũ ti
bi. de re. amen. ⁊ ibi per Innocentium.

ADDITIO.

a P. PAVP. ¶ Quero teſtator. Quomodo põt aliquid commit
dicto vnius, vide que ſcripſi in l. Theopõpus. ff. de dote prele.

LEX LXXI.

HAEc autem. Notabilis caſus ẽ, ⁊ eſt ratio
caſus alterius legis, q2 ſicut
a metu pene qs nõ põt aſtringi ad inſtituendũ[a] alium, l.
ſtipulatio hoc modo. j. de verbo. obli. ita qs nõ poteſt
1 aſtringi ad inſtitutionem ſpe premij. ⁊ ſic no. ꝙ† ſicut quis non
põt aſtringi ad iſtituendũ aliũ metu pene, ita nõ poteſt aſtringi
ſpe lucri. Op. ſ. eod. l. ſi quis Sẽpronium. vbi ſi nõ confertur in
alterius volũtatẽ expreſſe, valet. Sol. illa conditio nõ inuitabat
quẽ ad inſtituendũ alium ſpe lucri, hic ſecus. Item oppon. de l.
Titio. §. j. de condic. ⁊ demõ. Sol. ibi in matrimonio, lꝫ ſit cauſa
ſpiritualis, nõ ꝓhibetur ſimonia, vt ibi dixi: ſed hic loquitur in
b inſtitutione, ĩ q̃ eſt prohibitũ[b] quẽ aſtringi ſpe premij, ſicut me
tu pene. Et hoc facit ad queſtiones, quas ibi dixi de monacho.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Ad inſtituendũ. Hunc legẽ allegat ꝓ no. Bal. i l. ſ.
in viij. qõ. C. de his que pe. no. ⁊ in auth. niſi. ad Trebel.
b ALEX. ¶ Eſt prohibitũ. Adde Bar. in l. cũ donationis. C. de
tranſact. ⁊ ꝙ no. Bar. in l. vxor. §. heres. de leg. iij. ⁊ facit ꝙ not.
Bal. in rubric. C. de ſponſalib.

LEX LXXII.

a
b **SI quis ſolidum.** [a]No. tex. [b]ibi legi cũ
⁊c. Et no. † ꝙ id qð in
1 leſionẽ vnius eſt introductũ. non debet in eius fauorẽ
redundare. ¶ Et hanc legem alleg. pro caſu ad queſti
onem, quam facit gloſſa. alibi. Nam nos habemus in authenti.
hoc amplius. C. de fideicõmiſ. ⁊ in corpore vnde ſumitur: ꝙ qui
non implet voluntatem defũcti itra annũ, priuatur hereditate

2 ipſo iure, ⁊ vadit ad perſonas ibi numeratas: q̄rit gl.† ꝗd ſi ille perſoñe noluerint hereditatē, an reuertatur ad illū inſtitutum,
c qui non impleuit voluntatē defuncti: ⁊ dic ꝙ nō[c]. Nā ꝙ in eius legionē eſt introductū, nō debet in eius commodū redundare: vt no. in corpo. de here. ⁊ ſal. §. ſi vero nullus. ꝓ qua gl. videtur caſus hic, quod no.

ADDITIONES.

a POMA. ¶ Si qs ſolidū. Uide Iaſ. in rub. ff. de iuſti. ⁊ iure.
b ALEX. ¶ No. tex. Uide etiā de hoc gl. ⁊ doc. i l. ſi ſeruꝰ pluriū §. ſi hereditatis. de lega. j. ⁊ ꝑ illā legē pōt etiā determinari queſtio gl. in verbo. teſtamento. in l. j. C. de ſecun. nup
c ALEX. ¶ Nō nō. Iſtud dictū limitat Pe. de Anc. i. c. intelleximus. de iud. arg. illius tex. videlicet ꝙ nō reuertitur talis hr̄ditas ad inſtitutū. Fallit vbi talis hr̄ditas eſſet damnoſa, q̄ tūc in odiū eius q nō adimpleuit intra annū cogetur hereditatē dānoſam alijs, ad q̄s tranſiret, repudiātis acceptare, ꝙ notāt ⁊ ſequunt moderni ibi in prin. Aduerte, q̄ iſta lex loquitur ī naturali. Sʒ quid in ſpurio: Bal. i l. eā quā. C. de fideicōmiſ. ſentit ꝙ ſic ⁊ dicit hanc legē eſſe ſingularē, ⁊ ibi vide omnino Bal.

LEX LXXIII.

1 ¶ Conditio adiecta in inſtitutiōe q̄n videatur adiecta ſubſtitutioni, ⁊ ad ſubſtitutum tranſeat.
2 Subſtitutio eſt fauorabilior quam legatum.

Sub conditione. Cōditio adiecta in inſtitutione, nō vi-
1 detur repetita in ſubſtitutiōe[a]. h. d. Op. ⁊ videt† qd
a ad ſubſtitutū tranſeat cum eodem onere, C. de cadu. tol. §. ꝓ ſecundo. coniuncto §. ne autē. vbi ſemper tranſit cū onere, gl. j. dicit ꝙ hoc eſt verū in conditione caſuali, ſecus in poteſtatiua. vel miſta, vt in cōtrarijs. Idem tenet Cyn.[b] in §. pro ſe-
b cundo ⁊ Pet. ibidē. Iſta ſolue. eſt contra caſum legis, ſecundū intellectū gl. in l. q̄ conditio. j. de cōdi. ⁊ demon. put gl. ponit caſum de dandis dece. ⁊ ideo. Cy. i l. cōtraria dicit, diſtingue, aut erat cōditio, que alteri emolumētū afferebat, ⁊ videtur repetita: aut nō, ⁊ nō videtur repetita. Hec ſolu. eſt contra caſum d. l. que conditio. Tu dic, aliud i legatis, aliud in inſtitutionibꝰ, ⁊ ſubſtitutionibꝰ q̄ ſunt fauorabiliores, vt ponit ſequens glo. ¶ Item op. de l. q liberis. §. hec verba. de vulg. ⁊ pup. ⁊ l. lʒ. ſ. de leg. j. dicit gloſſ. ꝙ conditio nō videt repetita in ſubſtitutione, que aliam conditionē adijcit: q̄ omnis ſubſtitutio eſt cōditionalis inſtitutio. l. pen. j. de leg. ij. lʒ ſecus in legatis ⁊ alijs portionibus. Itē
2 †ſubſtitutiones ſunt fauorabiliores, ꝙ tene menti. Uide gloſſa ſuper verbo. pure. Itē vide in eadē gl. ibi. fauorabiliores. ergo ⁊ ſubſtitutiones, que ſunt cōditionales inſtitutiones. ¶ Itē oppo. de l. cū pater. §. ab inſtituto. j. de lega. ij. ſolue vt ibi.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ In ſubſtitutione. Itē hāc legē, ⁊ ſimilē itellige, vt no. per Bar. in l. ſi legatarijs. vt lega. ſeu fideicō. nomi. cauea.
b ALEX. ¶ Tenet Cy. Sʒ Bar. in d. §. ꝓ ſecundo. tenet contra Cyn. ⁊ ſic Bar. eſt ſibi contrarius.

LEX LXXIIII.

a **Si quis ita.** [a]De h. d. plene vt in l. quoties. §. ſi duo. ſ. eod. tit. ⁊ ibi dixi.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Si qs ita. Et dixit i iſta l. Bal. ꝙ ſequit An. ⁊ Imol. hic. ꝙ ſi teſtator multa legata, ⁊ fideicōmiſſa relinquit, ⁊ poſtea inſtituit vniuerſalē heredē dicendo, inſtituo p̄terq̄ȝ in legatis ⁊ fideicōmiſſis ſupra relictis, ꝙ nihilominꝰ dicta legata, ⁊ fideicommiſſa cōprehēdūtur inſtitutione vniuerſali per iſtum text. Adde ꝙ idē dicit Pau. de Ca. i l. cog. §. inde querit. ad Tre. vbi inquit, ꝙ ſi teſtator poſt facta legata particularia dicat. In omnibꝰ aūt ſuis bonis iſtituit Titiū vniuerſalē hr̄dē, inſtitutio vniuerſalis etiā videt facta in illis rebꝰ particularit relictis, q̄ ille nō detrahuntur de iure, id eſt de vniuerſitate hereditatis, ꝑ illū tex. Nā cū teſtator faciendo inſtitutionē vniuerſalē, cenſeatur voluiſſe ꝙ ꝑ eā confirmētur legata, ⁊ per heredem p̄ſtentur, cenſetur voluiſſe ꝙ ſit heres in omnibꝰ bonis, etiā legatis. Et ꝑ predicta decidi pōt qd dixi in l. ſi quando. in principio, circa finē. magne apoſtille. C. de inoff. teſta. vtrum ſi data eſt licentia pr̄i inſtituendi filiū ſpuriū i reſcripto, ⁊ priuilegio legitimationis libere, ⁊ quomodo ſibi placuerit poſſit priuare filios legitimos ⁊ naturales a legitima, quam debet habere a iure. Dicebam qd nō, per ibi no. Bene faciunt etiā p̄dicta, quoniā q̄uis pater inſtituat filiū ſpuriū legitimum vniuerſalē heredem in omnibus bonis, ⁊ iuribus ſuis, ⁊ filios legitimos ⁊ naturales inſtituat in tanto, ꝙ eis ſufficit ad legitimam quā debent habere, ꝙ nilhominus nō dicetur adhuc iſto caſu filius ſpurius i omnibus bonis inſtitutus, per p̄dicta.

LEX LXXVI.

Seruus. Dicit tex. ei legari pōt marito donatione ī reuocāti, alias ſecꝰ: q̄ talis donatio confirmatur morte, l. donationes. de donati. inter vir. ⁊ vxor. ſecundum Iacob. de Are.

LEX LXXVII.

a **Aſſe toto.** [a]Agitur ex ſcriptura declarata non ex ſcriptura declarāte. h. d. Uel aliter. In vna ſcriptura vr̄ cōtineri id quod conti-
b netur in alia, ad quā refertur. [b] hoc dicit. Not. id qd dixi in ſummario, ad qd facit l. inſtitutio. j. tit. ij. ⁊ l. ſi ita ſcripſero. de condi. ⁊ demonſtra. ⁊ quod ibi notatur.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Aſſe toto. De materia huius legis habetur late per Bal. i l. petes. C. de pac. Et q̄n agatur ex cōfirmato, vel ꝯfirmāte, vide Bart. i l. eos in fi. pn. C. de appellationi. ⁊ allegatur iſta lex ꝙ creditur teſti deponenti ꝑ relatione ad aliud. Nā ſi teſtis in hoc iudicio depoſuit, ſecundū ꝙ depoſuit in alio iudicio agitato cū alio, ⁊ plus nō ſpecificat, niſi q̄ refert ſe ad aliud iudiciū, ꝓbat. Cōcordat tex. in l. ſi ita ſcripſero de condi. ⁊ demo. ⁊ l. q. cū liberis. §. teſtamento. de ſecun tab. ⁊ not. Bar. in l. eos de fal. ⁊ Bal. in l. geſta. C. de re iudi. ⁊ per eum ī l. iuriſiurādi ⁊ i l. ſi. C. de teſti. Pe. de An. in cle. teſtibꝰ, de teſti. An. But. in c. cū in tua de teſti. ⁊ dixit Bar. in d. l. eos. ꝙ teſtis q depoſuit ꝓ vtraq̄ parte in eadē cauſa, nō eſt integer teſtis. De q̄ ꝑ doc. in d. c. cū in tua ⁊ in c. cū cauſam q̄ inter Archiepiſcopū. de teſtib. ⁊ Pet. de An. in d. cle. teſtibus de teſtibus.

P. P. A V P. ¶ Nō relatū ſit in referente, quid ſi relatiuū ſit nullum, vide Rom. conſi. ccliiij. vbi ꝑ hanc regulā dicit ꝙ ſi aliquis producat aliquā ſcripturā referentem aliam, non dicitur perfecte ꝓducere niſi producat relatum, vt ꝑ Ro. conſi. cccvj. inc. ... lex vide Ang. in additionib. ad Bar. i l. iij. C. de bonis vacan. vide multa ꝑ Fely. in c. inter ceteras. col. j. de re iudi. Itē circa iſtā regulā vide qd conſuluit Bart. conſi. ij. incip. viſis literis totū: vide Alex. i l. j. in fi. ff. de re iudi. Itē ꝙ ſi quis ſe referat ad aliquā ſcripturam, dicendo ꝙ omnia ibi dicta habeantur p expreſſis de verbo ad verbū prout ibi continetur, perinde ſit ac ſi nominatim, ⁊ ſingulariter omnia eſſent expreſſa, propter illa de verbo ad verbū, vide Alex. conſi. vj. vol. iiij. ⁊ ſcribit in auth. ſi quis in aliquo. C. de eden. ⁊ addit ibi ad Bart. ⁊ Fel. i c. bonorum genus. j. diſt.
b ALEX. ¶ Refert. ⁊ ſic cōfines appoſiti ī j. inſtrumento intelliguntur appoſiti in ſecundo, q̄n ſecundum inſtrumētum ſe refert ad primum. argu. iſtius tex. Ad idē facit. l. inſtitutio talis. de hr̄e. inſtituen. l. ſi ita ſcripſero. de condi. ⁊ demonſtra. l. ait pretor. ... de re iud. ¶ Adde tu ſm Are. in l. ſcire debemꝰ. j. de verb. obli. ꝙ adeo relatū eſt i referente, ꝙ omnis qualitas diſpoſitionis relate, cenſetur repetita in diſpoſitione refrente. Et ibi dicit ꝙ dictio relatiua, refert ſubſtātiā, ⁊ qualitatē, ꝑ l. ſi cui. §. j. j. de lega. j. alleg. Bar. in extrauaganti. ad reprimendū in verbo. prout. ⁊ in l. edita. C. de edēdo. ⁊ vide etiā de hoc, in ſecundo notabili.

LEX LXXVIII.

Qui non militabat. No. ꝙ illud qd quis accipit iure actionis, cōputat ī quartam iure exceptionis doli. ... hic, ⁊ l. Neſeniꝰ, ⁊ l. filio. j. ad l. Falcid. dixi in l. i quartam, eodem titulo.

§. Lucio. Not. tex. ibi, modū ⁊c. Not. ergo hunc text. ꝑ id ꝙ dixi in l. interdū. ſ. eod. quod due partes intelliguntur due de duodecim partibꝰ totius hereditatis, niſi ex aliquo adiuncto apparet teſtatorē aliud ſenſiſſe. Facit l. ſi ita ſcriptū. §. in teſtamento. ſ. eod.

§. Filijs. No. tex. ibi, nominatim. De materia huius §. vidiſtis in l. interdū. §. ſʒ ſi duo. ſ. eo. ⁊ no. plene in hum queſtio. C. de lega

LEX LXXX.

Quod ſi Meuius. Habes hunc tex. i l. ... ſ. eod. titulo.

LEX LXXXI.

Clementis patronus.

1 ¶ Relatiuum, quis, vel qui, inducit conditionem.
2 Relatiuum quantitatis, vel qualitas inducit conditionem.

§. Si ita ſcripſerit. Op. ⁊ videt ꝙ renouata cōditiōe valeat iſtitutio, arg.

tio,arg.ſ.e.l.ſ.Sol.Hic fuit cōditio de p̄terito,ſcʒ ſi recitaſſet, ⁊ ſic cocordat cū.l.cōtraria. Sʒ ſi intelligas ꝙ ſit de futuro, vt dicit gl.intelligas,ꝙ inſtitutio ē inanis,ſcʒ.tāq̄ cōditionalis, ſʒ
1 valet tanq̄ pura.Allegaui.legē hanc † i materia cōditiōis,vbi dixi,ꝙ relatiuū qs,vel qui.inducit cōditionē. Quid i relatiuis
2 quātitatis † vel qualitatis.Et dixi ꝙ ſic per hanc legem.

LEX LXXXII.

a **Siqs ita[a] heres iſtituatur.** Ex voluntate defuncti p̄us ē locus ſucceſſioni,ab inteſtato,q̄ ex teſtamēto.h.d.Dyn.Ep.⁊ vr̄ ꝙ nō poſſunt p̄mo ſuccedere venientes ab inteſtato,l.anteq̄.C.cōmu.de ſucceſ.l.quādiu.ſ.de acqui.hr̄.Sol.dicunt qdā ꝙ venient ex teſtamento.Tu dic,ꝙ hoc e verū ꝑpter defuncti voluntatem. Et ꝑ hanc legē dixi in l.Gallus.ꝙ teſtamentū in quo dico,ꝙ ſi filius morietur me viuo, nepos ſit hr̄s non inſtituto filio, aliter valet Itē no.ꝙ ſubſtitutio vulgaris nō p̄ſupponit de neceſſitate inſtitutionē,lʒ gl.aliud videatur velle ſ.titu.ſ.l.ſ.hic em̄ ſubſtituitur vulgariter legitimo,tamē nō eſt inſtitutus,nec venit ex teſtamēto,vt dicam.ſ,tit.ſ.in l.ſ.

ADDITIO

a ALEX.¶Si qs ita.Et eſt ſingularis hec lex,ſm Bal.i.l.fina. C.de teſta.ꝙ teſtator pōt diſponere, ꝙ tutela legitima p̄feratur teſtamentarie.Et ad hanc legē,vide Bal.in d.l.anteq̄.C.communia de ſucceſſionibus.

LEX LXXXIII.

Si non lex. Quādo plures leges concurrunt ad vnum effectū,ſi ceſſat vna, remanet virtus alterius.

LEX LXXXIIII.

Si ſeruo. Seruus cui teſtator de neceſſitate dʒ libertatē,nō poteſt eius neceſſarius fieri,hoc dicit.Not.tex.ibi.quid em̄.⁊c.vſque ibi idem erit,⁊c.

LEX LXXXV.

1 ☞ Diſiunctiua quando accipiatur pro coniuncta.
2 Teſtator ſi dicat,filiū heredem inſtituo, ⁊ ſi deceſſerit ſine liberis deueniat in talē,an filij ſuꝑſtites videantur ſubſtituti.

a **Lucius.** [a] Si i qualibet parte alternatiue mēs teſtatoris nō verificatur,diſiūctiua accipitur ꝓ coniuncta.h.d.⁊ ē ſingularis lex.⁊ non habet niſi vnā ꝓpriā cōcor.[b] No.tex.ibi,filium ex ſe na-
b tum.de q̄ dicā ſ.de leg.ij.l.ſi ita quis in teſtamento. ⁊ ibi ꝑ Dy. ibi,reſpondi,hic apparet reſpōſio ſecūde queſtionis. Ibi, igitur hic reſpōdet ad primā.dicit tex.relictis.⁊ ſic requirit vtrūq̄,ſcʒ. defectus cōditionis,⁊ defectus liberorū,vt ſubſtitutus vendicet
c ſibi locū.[c] Tene menti caſum huius legis. Et ſic habes † ꝙ diſi-
1 uncta accipit ꝓ cōiuncta, q2 mens teſtatoris nō verificatur in vtraq̄ parte diſiunctiue. Cōcordat optime l.gn̄raliter.C.de inſtitu.⁊ ſubſti.Facit l.ſi is q ducenta.ſ.pen.ſ.de reb.dub.¶Op. de condi.inſti.l.ſi heredi plures hr̄s. vbi in alternatiua ſufficit. alterā partē exiſtere.So.hic veriſimilit mens teſtatoris nō verificatur in qualibet parte diſiūctiue.Rō, q2 nō eſt veriſimile,qd
d teſtator p̄ferat[d] libertū fratri ſuo,vel filijs fratris,⁊ idē no.ſ.e.
e l.gn̄raliter.¶Quero teſtator,[e] dt,†.filiū heredē inſtituo,⁊ ſi de-
2 ceſſerit ſine liberis deueniat in talē,an filij ſuperſtites ſint ſubſtituti,⁊ venient ex teſtō: Effectus eſt magnus,q2 qn̄ veniūt ex teſtamento reuocarent alienationes factas,alias nō. Dicit hic gl.
f ꝙ veniunt[f] ab inteſtato,quam ſigna,⁊ tene eam menti.

ADDITIONES.

a POMA.¶Lucius Uide ad iſtū tex.Alex.cōſi.v.iij.vol. Pā. conſi.xl.j.vol.in ſ.dubio.
b ALEX.¶Propriā cōcor.Cōcordat d.l.gn̄raliter,⁊ ibi Bal. C.de inſtit.⁊ ſubſti.i pn.⁊ l.ſi is q ducenta.ſ, vtrū,⁊ ibi Bar.de reb dub,Ita limitat l.ſi hr̄di plures.de cōdi,inſtit. vbi ſi plures conditiones alternatiue ſunt poſite,⁊ diſiūctiue,ſufficit vnā impleri,fallit in iſtis caſib⁹,ſcʒ quādo inter plures conditiones eſſet adiecta vna,que diceret,ſi deceſſerit ſine liberis, vt clarius ꝓbatur in dicta l.gn̄raliter.in principio.Adde conſili.clxxxix.⁊ Aldra.conſi.xxj.in fine.
c ALEX.¶Uedicet ſibi locū. Uidi tn̄ dubitari, qn̄ ipſe frater ſubſtitutus decedit anteq̄ eueniret caſus ſubſtitutiōi id ē,anteq̄ decederet filius teſtatoris hr̄s inſtitutus,vtrū ius ſubſtitutionis tranſmittat ad nepotes iſtius ſubſtituti.Exemplum.Lucius inſtituit Titiū filiū ſuuū,⁊ ſi Titius decederet ſine filijs legitimis,⁊ naturalibus,ſubſtituit Sē.p̄nſū fratrē teſtatoris,⁊ filios Sēpronij ſi in dimidia bonorū,⁊ in alia dimidia ſubſtituit alium fratrē teſtatoris,nomine Caiū,⁊ filios Caij.Deceſſerūt Cai⁹ ⁊ Sēpronius ſubſtituti ante Titiū inſtitutū, ex iſto Caio nō extant filij,ſʒ nepotes ex filijs,vtrū ex q̄ teſtator voluit filios Caij preferri Sēpronio,⁊ filijs Sēpronij ꝓ medietate bonorū videat etiā velle p̄ferri nepotes Caij,Filijs Sēpronij,vt ſic appellatione filiorū Caij, contineantur etiā nepotes Caij. Et videtur in caſu iſto prima conſideratione dicendū ꝙ non,q2 ius ſubſtitutionis, quod reſidebat in perſona Caij non traſmittitur de iure ad hr̄dē,ſi decedat ſubſtitutus anteq̄ eueniat caſus ſubſtitutionis ꝓut in caſu noſtro.l.ſi ex plurib⁹ de ſuis ⁊ lega.l.q liberis. ſ.hec verba.de vulg.⁊ pup.⁊ maxime, q2 in teſtamēto nulla fuit facta mentio de nepote,ideo nō dʒ cōprehēdi appellatiōe filiorū l.ꝙ ſi nepotes.de teſt.tut.Inſt.q da.tu poſ.ſ.fi.⁊ i l.Gall⁹.i p̄nc. iuncto.ſ.Quid ſi q filiū,ver.vt inſtituēs.de li.⁊ poſth.⁊ no.Cy. ⁊ And.de Piſis in l.liberorū.de ver.ſig,vt ibi refert Bar.⁊ idē vr̄ tenere Bal.⁊ Imo.in d.ver.inſtituens. ⁊ reſpondet ad text. iſtū qd videt facere in cōtrariū, videlicet ꝙ hic cōprehendūtur nepotes appellatiōe filiorū,ne alias extraneus ſubſtitutus p̄feratur agnato defuncti ꝙ nō videtur eſſe de mēte teſtatoris.l.cū acutiſſimi.C.de fidei,l.gn̄raliter.ſ.cū aūt.C.d inſti.⁊ ſubſt Idē videt tenuiſſe Frā.Accur.vt refert. Bal.i d.l.Gal⁹.ſ.ille caſus vbi inquit,ꝙ Frā.Accur. cōſultus ſuꝑ tali queſtione inci. quidā ⁊c.vt ibi ꝑ eū.q dū dicit,ꝙ aut diſpoſitio iſta fit ab aſcendentib⁹ ⁊ cōtinetur nepos,ſecus ſi ab alio.Facit rō.d.l.cum acutiſſimi. Sʒ in caſu noſtro iſta diſpoſitio fuit facta ab aſcēdentibus dictorum nepotū,ſ.a patruo magno,ergo,⁊c.Itē q2 ſecundū cōmunē vſum loquēdi appellatiōe filiorū nō cōprehendūtur nepotes,vt in d.ſ.fi.inſti.q da.tu.poſ.⁊.no.Ja.Bu.i j.cōſt.Digeſtorū,vt refert Ant.in prin.decro.i j.col.⁊ Bal.in rep.l. i ſuis.in fi.de lib. ⁊ poſth.q.p̄ualet l. liberorū.ſ.qd tn̄.de, le.iij.l.cū d lanionis.ſ. aſinā.de fun.inſt.Sʒ ad iſta reſpōderi pō. Et primo nō obſt.d.l. ſi ex plurib⁹,q2 fateor ꝙ ſi nepotes vellent venire tanquam heredes Caij aui,nō admitterentur, ſed tanquam cenſeantur vocati expreſſe a teſtatore, ſic, prout.ſ.probabo. nō obſtat d.l.ꝙ ſi nepotes:q2,reſpondeo vt per Bart.in d.l. liberorū.⁊ Aut.in c. in qbuſdam de pē.⁊ Pet.de Ancha.in.c.j.de baptiſ.ꝙ ideo ibi tutor dat⁹ filijs nō videtur dat⁹ nepotibus , q2 lʒ illa prouiſio ex parte filij contineret fauorem, tn̄ ex parte tutoris, qui datur inuitus,cōtinet onus,⁊ licet datio tutoris non extendatur ad nepotes,hoc eſt eis leue preiudiciū,q2 prouidebitur eis de tutore legitimo,vel datiuo. Iſtaʒ ſo.etiā ſentit gl.in l.iuſta.de ver.ſig. Nō ob.d.l.Gallus.in princip.⁊ in d.verſic. vt inſtituens. quia ſecundū Bar.ibi illa lex loquitur, quando filius fuit inſtitut⁹ nominatim,vt quia dixi.Inſtituo Titium filium meū,tunc non eſt dubium ꝙ non continetur nepos.l.ſi quis ita.⁊ ibi not.ff.de teſt.tu.quinimo ille tex.potius facit pro opinio.ꝙ appellatione filij contineatur nepos,dum ibi probatur ꝙ appellatiōe nepotis,venit etiā pronepos ſecundū vnum intellectum quem ibi ſequitur Bar.nō obſt.opi.Pe.⁊ And.de pi.⁊ Imo. q2 non ſunt vere,vt ſ.oſtendit.⁊ dato q eſſent vere,tamen quantū ad caſum noſtrum,vt ſ.oſtendaʒ inferunt,ꝙ imo appellatiōe filij contineatur nepos.Nō ob cōmunis vſus loquendi,q2 reſpondeo primo ex his que dicit egregie Bal.in l.lege.ad fi.C.d legitimis her. vbi dicit,ꝙ de cōmuni vſu loquēdi,vulgares appellant nepotē illum,qui eſt filius frat.Uñ ſecundū Bald.ſermones ꝓlatos in vulgari,debemus interpretari ſcd̄m communē vſum loquendi ſed ſermones prolatos in literali,debemus interpretari ſecundum artem literarum,vel ſecundum groſſum modum loquendi literaliter,non autē ſecundum communem vſum loquendi. vt not.per Cyn.in l.ſi cum ante.C.de do.ante nu.Bene facit ꝙ no. Bart.in l.ſi quis filiabus.de teſta.tut.⁊ in l.ſi quid eorū.in princip.de leg.iij.⁊ in d.l.liberorum. in vlti.col. Idem eſt de mente Bald.in c.j.in princ.de ſucce.feu.Preterea,q2 talis cōmunis vſus loquendi eſt facti,⁊ poteſt eſſe ꝙ in aliquibus locis viget,⁊ in aliquibus nō:ꝺ omnib⁹ aūt locis non poterit notitia haberi. Accur.in d.ſ.fina.inſti.qui da.tu.poſſ.dicit,ꝙ ita ſe habet communis vſus loquendi.Nā ⁊ corū,que facti alieni, ⁊ remoti ſunt quilibet preſumitur habere ignorantiā,capit.j.de conſt. in vi. c.cum in tua:qui ma.accuſ.poſſ. Preterea,ſi ita eſſet quod pro conſtanti preſupponendū eſſet,vbiq̄ vigere communem vſum loquendi,fruſtra Bart.⁊ doct.ſ.in d.l.liberorum.⁊ alij in l.maximū vitiū,C.de lib.pret.cum infinitis concordan.diſputarēt, an ſtatuta,⁊ alij actus ac diſpoſitiones facientes mētionē de filijs comprehenderēt nepotes,cū certum eſſet,ꝙ non,cum recipiant interpretationem a communi vſu loquendi, lege, Labeo

⁊ ibi Bar.de ſuppel.lega.⁊ d.§.ꝙ tamen ⁊c.ex literis.de ſpo.⁊ d.§.annã.⁊ tamẽ Bar.in d.l. liberorũ. habuit memoriã de tali communi vſu loquendi,vt ibi ꝑ eum in fi.j.col.ideo,cõprobo contrariã ſententiã. Primo per legẽ noſtrã in verſi.filiũ.iuncto verſic.eius liberos.Nõ obſt.reſponſio quã ad iſtã l.dedit Bal.in d.verſi.vt inſtituens:q2 ideo hic nepotes excludunt ſubſtitutũ,q2 eadẽ ratione,q̃ teſtator hic pretulit extraneis ſubſtitutis fratrẽ teſtatoris,⁊ eius filios,eadẽ ratiõe vr̃ voluiſſe preferre nepotes ſed ita eſt in ꝓpoſito,quia teſtator in dimidia pretulit Caium.⁊ filios eius ipſi Sẽpronio,⁊ filijs Sempronij.eadẽ ratione videtur pretuliſſe nepotes Caij.Et hec reſponſio ꝓbatur in l.cũ acutiſſimi.preallẽ.⁊ ibi expreſſe gl.ij. q̃ dicit,ꝙ qua ratiõe teſtator eiulit filiũ fideicõmiſſario,eadẽ ratiõe videtur ꝑtuliſſe alios deſcedentes ex filio:⁊ illud eſſet verũ,ẽt ſi fideicõmiſſarius vel ſubſtitutus,eſſet ẽt de deſcẽdentibꝰ teſtatoris,⁊ pariter cõiũtus ſicut i ꝓpoſito noſtro,q2 adhuc etiã locũ habet id quod habetur in d.l.cum acutiſſimi.gl,eſt que ſubtiliter hoc ꝓbat in l.j.C.de do.cauſa mor.quã ad hoc inducit,⁊ reputat ſing.Jmo.⁊ Ro.in l.ſi cui.ff.de do.cã mor.⁊ idẽ no.Ja but.in l.iij.C.de inof.teſta.⁊ Bal.in d.l.cũ acutiſſimi.⁊ eſt caſus,lʒ ipſi nõ allegent i l.cũ auꝰ ff.de cõdi.⁊ demon.Unde in ꝓpoſito dato ꝙ ꝑ excluſionẽ nepotũ ius reniret conſolidandũ in filios Sẽpronij,ꝗ erat frater teſtatoris,tamen eadẽ ratiõe qua pretulit teſtator Caium in dimidia,⁊ eius filios,ipſi Sẽpronio,⁊ filijs eius, eadẽ ratione videt̃ pretuliſſe nepotes Caij.Et ſic reſponſio Bal.potius facit ꝓ iſta parte,inducẽdo eã,⁊ fortificando,vt ſ.Bene facit ꝙ ſtatim dicã,ſꝫm Pet.⁊ And.de piſis.Nec ad hoc obſt.ſi diceret̃,teſtator bene pretulit in dimidia Caiũ,⁊ eius filios maſculos ꝑ quos cõſeruatur agnatio,⁊ familia,ergo,nõ debẽt venire nepotes.l.ꝓnunciatio.⁊ l.familie.ff.de verb.ſigni.Inſtit.de leg. agna.ſucceſ.in ꝓn.ergo,⁊c.q2 reſpondeo,ꝙ ex q̊ teſtator pretulit Caiũ,⁊ eius filios,ꝑ ea verba teſtator videtur ſenſiſſe nõ ſolũ de maſculis,ſed etiã de feminis,vt eſt caſus i l.ꝗ filiabus.ff.de lega.j.⁊ i l.ſi ꝗs ita dederit.ff.de teſt.tu.⁊ in l.quiſꝗs mihi.de verbo.ſign,Sicut volũiſſet nõ cõprehendi feminas,dixiſſet filios maſculos.l.vnica §.ſin autẽ ad deficiẽtis.C.d cad.tol.c.ad audictiã,d deci.Iſtud idẽ vr̃ tenere q̊ ad ꝓpoſitum noſtrũ,Pet.Andr.de Piſ.vt refert Cy.⁊ Bal.in d.ver.vt inſtituens.volentes ꝙ ibi ab homine fit mentio de filio,ſemper cõprehendatur nepos,quãdo alias ſe quereretur ꝗd in humanũ,ꝑ l.vxorẽ.§.cõcubine.de leg.iij.⁊ l.liberorũ.ver.ſed ⁊ Papinianꝰ.de verbo.ſig. ſʒ nõ eſt dubiũ ꝙ inhumanũ eſſet,hãc inequalitatẽ ſeruari inter deſcẽdentes fratrũ dicti teſtatoris pariter ſubſtitutorũ.Nã dixit tex.in l.fi.C.quorũ bo.ꝙ lex nature defert ſucceſſiõe agnatis,⁊ in dubio de mẽte teſtatoris eſſe preſumit̃,ꝙ inter ſuccedẽtes ſuos ſibi pariter coniunctos,equalitas omnino ſeruet̃,vt ꝓbatur in l.fi. C. cõmunia vtriuſꝗ iud.Iniquũ ergo eſſet,ſi per talẽ interpretationẽ auferetur nepotibꝰ ſucceſſio,quã lex nature alibi deferre cõſueuit,⁊ in dubio teſtator videt̃ ſcd̃m iuris diſpoſitionẽ voluiſſet teſtari,⁊ ſecundũ qd̃ de iure ſucceſſio ab inteſtato deferebatur inter hr̃des ſuos,vt no.Bar,in l.heredes mei.§.cũ ita.ff.ad trebel.⁊ ꝓbatur in d.l.Gallꝰ.§.ꝗdã recte.ſcd̃ʒ vnã lec.d lib.⁊ poſthu.⁊ no.Bar.in l.vt iuſiurãdi.§.ſi liberi.de ope.lib.ſʒ d iure pariter admittũtur neptes ſiue nepotes cũ filijs dicti Sẽpronij.q2 ſuccedũt nepotes,⁊ neptes in locũ prĩs ſui,ꝗ erãt pares in gradu,cuʒ filijs Sempronij.l.j.§.ſed ſi quis.ff.d ſuis.⁊ legiti.Inſt. de here.que ab inteſta.§.cũ filiꝰ.⁊ in auth.poſt fratres.C.de leg.hered.ergo ⁊c.Preterea,iſtã opin.ꝙ indiſtincte teſtator vocando ꝑ moduʒ diſpoſitionis filios,videatur etiam cõprehendere nepotes,tenuit Bar.in d.l.liberorũ.⁊ in d.verſicu.vt inſtituẽs.Et pro hoc etiã alleg.l.filij.⁊ l.iuſta.ff.de verb.ſignifica.⁊ c.ij.cum gl.de verbo.ſignifi.vbi appellatione filij dicũtur nepotes contineri ergo cur nõ eſt dicenduʒ hoc habere locum in vltimis volũtatibꝰ in quibus lata ſit interpretatio.l.in teſtamentis.de regu. iur.in c.cum dilecti.de don.⁊ cũ Bar.cõcordat formaliter Ant.in d.c.in ꝗbuſdã.Et Petr.de Anch.in clemen.j.de baptiſ.⁊ Imo.hic in fi.j.col.fortiꝰ dixit ipſe in d.verſic.vt inſtituẽs.ꝙ tenendo opin.ꝙ appellatiõe filij in teſtamẽtis nõ cõprehendatur nepos.tñ illud fallit quãdo diſpoſitio facta filio nõ eſt collata in tempꝰ preſens,ſed in futurũ euentuʒ,in quem veriſimiliter erat dubiũ an tunc extaret filius,an vero nepos,vel alij inferiores.Nam tunc veriſimile eſt teſtatoreʒ late accepiſſe verbuʒ filiꝰ,preſertiʒ cũ veriſimiliter par affectio debeat preſumi fuiſſe teſtatoris erga nepotes ſi extarẽt filijs mortuis.Et ita dicit ſe itelligere hoc caſu l.noſtrã.Et ex hoc infert ꝗd ſi teſtator inſtituit frẽm ſuum,⁊ ſi decederet ſine filijs,ſubſtituit filios Sẽpronij,filijs dcedẽtibꝰ añ caſuʒ ſubſtitutiõis euenientẽ,⁊ ſic ibi in ſpecie decidit queſtioneʒ noſtrã,an tñ ſtatutum comprehendat nepotem,videtur in terminis Bald.decidere quod ſic,l.in quibus.C.de ſecund.nup.⁊ alij in varijs locis.Tamẽ fallit quãdo nepos nõ repreſentaret perſonã patris ſui.Nepos.eñ nunquam repreſentat perſonam patris ſui,niſi quãdo venit ad ſucceſſionẽ aui,vel patrui,vt in aut.de here. que ab inteſt.§. huiuſmodi vero priuilegium ⁊ in dicta autẽ.poſt fratres.ibi Barto.ſtatutũ enim debet interpretari,vt quãtominus fieri poſſit,ledat ius cõmune,vt per d cto.in terminis noſtris,maxime Imo.in l.ſi vero.§.de viro.ſolu matri.cũ ſimilibꝰ.¶ Adde ꝙ cõſuluit in pulchra caſu Bal.conſi.ccxxxviij.j.volum.ꝙ ſi teſtator inſtituat filias in certa quantitate,⁊ fratrẽ heredẽ vniuerſalem,⁊ ſi decederet ſine liberis maſculis ſubſtituat filias proprias ipſe teſtator,⁊ earum filios,contingat fratrẽ decedere cum nepote ex femina,⁊ ſimiliter filias decedere cum nepote ex filio contingat,qd̃ nepos ex filia inſtitutus nõ excludit nepotẽ ex filiabus teſtatoris,lʒ teſtator preferret dilexit fratrẽ,⁊ eius liberos filiabus ꝓprijs,incipit quidam nobilis.Itẽ vide ꝙ conſuluit Roma. conſilio cxliiij.quod ſi teſtator inſtituat aliquẽ,⁊ ſi decederet ſine filijs,quod ſubſtituit hoſpitale,ꝙ nepos ex filia excludit ſubſtitutũ.Item vide quod conſuluit Jacob.Butrig.coſi.cclxiiij.inter conſilium Bald.volum iiij.quod ſi teſtator inſtituit filium,⁊ ei ſubſtituit ſi decederet in pupillari etate Titium,⁊ filios eius,⁊ moriatur Titius,ſecundo eius filijs relictis nepotibus Titij,deinde moriatur pupillus,ꝙ nepotes admittentur.⁊ vide Eldradum conſilio cclx Paulũ de Caſtro conſilio xxxvj.vbi an opin.huius gl.ſit vera dicit ſingularem Petrus de Ancha.conſilio cxxxvj.incipit ponderandũ,⁊ illam etiam ſequitur Joannes de Ancha.con lxviij.

d ALEX.¶ Preferat.Late vide cõcord.i l.ex facto.§.ex facto ad Treb.⁊ habes textũ ⁊ caſum in l.j.C.de pactis.quam legem nota facit tex.notabilis.in l.ꝗ filiũ in principio infra ad Trebellianum.⁊ ad intellectũ huius glo.⁊ tex.vide Bartolum in l.ſi dotem.in princi.ſ.ſoluto matrimonio.⁊ late per Imo.in l.ſi familias.§.cum quis.de legatis primo.⁊ quod not.Cynus Jacobus de aretio.Bal.Angel.⁊ Imo.hic,qui omnes ſequuntur iſtã gl.hic,vʒ quod teſtator magis videtur diligere filios,quam nepotes,⁊ quod not.Petr,de Ancha.in conſilio cxxvj.⁊ Bal in l.ſed ⁊ ſi ſic.infra de legatis tertio.Et hanc glo.ſequitur Imola.in l.ex facto.ff.ad Trebellianum.in §.ex facto.ſed voluit Bartolus in l.centurio.de vulgari ⁊ pupillari.Et glo.ſequitur Baldus in l.cunctos populos.C.de ſũma trinitate.⁊ Petrus de Ancha.in capitu.ſi pater.de teſtamentis in xij.not.reputat eã ſingularem Baldus in l.cum acutiſſimi vltima colum.C.de fideicommiſſ.⁊ refert Petrus de Ancha dicto capitu.ſi pr̃.quod Bal.dicebat.quod ita etiã tenebat Jacob.de Aret.⁊ Cynus in l.j.C.de condictio.inter.¶ Adde Alexan.conſi.cviij.primo libro.⁊ plenius per eundem conſi clxxv.vbi arguit ad partes,ij.volumine.ꝑ Eldrad.conſi in cipien.thema tale eſt.H.Leuionẽ.per Paulum de Caſtro conſilio xxxviij.⁊ lxxviij.⁊ ccxxxvj.ſequẽ.ꝑ Baldum conſi. incipien.in Chriſti nomine dubitatur.tertio volumin.⁊ Petr de Anch.conſilio lxxiij.incipien.in Chriſti.nomine. ponũ.ibi aliter loquitur quã in conſi.alleg.per domi.Alexan conſil.cxxvj.inci.i Chriſti nomine,ponderadũ eſt principaliter per Barb.coſi.xxvij.primo libro.

e P.PAV.P.¶ Quero teſtator.Uidde Alex.conſil.cv.⁊ cviij primo volumine.⁊ in conſi.clxxxv.⁊ conſilio.clxxxvj.volumine ſecundo vide late d materia Barba.in repit:o.l.cũ acutiſſimi de fideicõmiſ.Limita cõmunem ſententiam,vt per Alexandrum conſi.lxiiij.ad finem volumine.v.vide oĩo Soc.in l.cum auus C.de conditio.⁊ demonſtra.in vltima charta.⁊ ꝙ non intelliguntur vocati nepotes,vide Cum.conſi.xlviij.circa finem.⁊ melius conſi.cxxj,⁊ ſimiliter quãdo ſunt inſtituti duo fratres,⁊ ſi ambo moriantur ſine filijs,ſuperſtes ſuccedat ſi ab inteſtato ꝗ liter ſeruata legitima ſucceſſio,nõ aũt cenſeantur filij ſubſtituti,vide eundẽ Com.conſi.cciij.poſt principiũ,⁊ que habes in l.heredes mee.§.cum ita.ff.ad Trebellianũ.⁊ ꝙ in iſtis verbis,ſi filius moriatur ſine filijs,nõ capiatur argumen.a contrario ſenſu,vide dominum Jaſonẽ.in l.prima.C.de pactis.⁊ in l.prima.ff.de officio eius.Item ſtante ſtatuto ꝙ vxore decedente.in matrimonio ſine liberis,maritus habeat,⁊ lucretur dotem,an cenſeantur filij vocati vide Paulũ de Caſt.cõſil.ccxxxij.incipien.domini Andr.⁊ in conſi,ccxxxvij.alleg.l.ſi cum dotem i principio.ff.ſoluto matrimonio.Itẽ ꝙ opinio glo.hic ſit communis,vide Jaſonem in l.legatis,C.de legibꝰ.vbi limitat poſt Angelum non ꝓcedere in legatis,vide eundẽ Jaſon.in l.prima.C.de pactis. Jo.de ana.conſi.lxviij.itẽ quãdo filij poſiti i cõditione eſſent vocati,dicuntur ſubſtituti.Uide Soc.in l.cũ filio.ff.de leg.j.⁊ in l.cẽturio.de vulgari ⁊ pupillari.⁊ eundẽ conſil.xxv.inci. in prima colum.⁊ Com.conſi.ij.in ij.dubio.⁊ i conſilio.

Titius

Titius inſtituit, vbi ē pulcher caſus vide late Corſe. in repe. in verbo ſubſtituo.

POMA. ¶ Veniunt. De iſto articulo an liberi tacite ſint vocati ab inteſtato, an vero ex teſtamento, adde qd opinio huius gl. eſt communis, ſic ꝙ veniant ab inteſtato. de qua vide Alexan. conſi. cviij. j. volu. Et melius quam alibi. ⁊ conſi. clxxxij. in ij. conſi. cxcvj. eo. vol. ⁊ conſi. lxvj. eo. vol. ⁊ conſi. ccclij. in iiij vo. ⁊ conſi. cxcvj. eo. vol. ⁊ conſi. ccclij. in iiij vo. ⁊ conſi. viij. ⁊ ulg. xxxviij. Rap. Cre. xli. xxv. vol. Joan. de Ana. conſi. viij. ⁊ ulg. xxxviij. Rap. Cre. xli. xxv. vbi limittat, de limitatione vide per Bar i l. Centurio. j. co. vul. Et vide Anch. cōſi. cxxxvj. vbi limitat cōmunē opi. vide Pau. de Caſt. conſi. lxxviij. Are. in tracta. ſuo, de teſtamē. in gl. in ver ho ſi deceſſerit ſine liberis. in j. col. vbi dt ſe pluries conſuluiſſe. ⁊ vide plura conſilia doct. ꝓ iſta parte, ꝙ filij ſint vocati ex teſtō per Barb. conſi. xvij. alias xxvij. per Phili. Corne. in l. j. C. d cōdi. iſer. vbi refert multos docto. cōſuluiſſe ⁊ collegiū ꝯ cōmune, Et poſt multa dicit iſtam gl. teneri ⁊ vide latiſſime Barb. in repet. l. cum accutiſſimi. C. de fideicom. Ro. in l. ſi cum dotem in prin. ff. ſolu. ma Vide pleniſſime Ancha. ⁊ Bald. in repe. c. Raynutius. de teſta. per Alex. in l. j. in fin. C. de pact. vbi ꝓ Lācel. qui colligit infinita conſi. ad hoc. Et vide Ale. conſ. xxiiij. iij. vol. ⁊ conſ. liij. in iiij. vol. Pau. de caſt. cōſ. cxxxvj. ⁊ ſeq. Alex. cōſ. cix. in ij. vol. ⁊ conſi. xxij. in iij. vol. ⁊ conſi. xxxij. eo. iij. vo. Cuma. cōſ. xiij. vbi limitat. Old. cōſ. xxj. ad fin. ⁊ cōſ. xciiij. i iiij. vo. ⁊ cōſ. xlj. ad fin. Bar. cōſ. xiiij. inſerto in conſi. Alex. in iiij. vo. in ſi. vbi trāſit cum gl. Alex. cōſi. lv. in iiij. vol. ⁊ conſi. ciij. eo. vol. conſi. viij. ver. non obſtat. j. vol. Barb. conſi. cxxvj. ⁊ cōſ. cxxx. Barb. cōſ. xiij. j. vol. ⁊ conſi. xxxiiij. j. volu. ⁊ conſi. lviij. ij. vol. ⁊ conſi. lv. in ij. vol. Ro. conſi. cxlviij.

LEX LXXXVI.

1 ☞ Conditionis, ex implemento quando quis videatur adire.
2 Filius inſtitutus ſi volet, poteſt repudiare ante impletam conditionem.

a **IAm dubitari.** [a]Seruus poteſt inſtitui ſub conditione, ſi voluerit, nec eget exheredatiōe in cōditionis defectū, ⁊ per eam efficitur voluntarius, ⁊ adimplendo conditionē videtur hereditatē adire. h. d. Et diuiditur i duas partes. Primo dicit de inſtitutionis ſubſtātia. Secundo de acquiſitiōe hereditatis. Scda ibi non ab re. No. ꝙ. dixi in ſummario. Itē no.
1 †ꝙ contrarium quantū ad velle, eſt nolle: non aūt eius contrariū eſt non velle, vt habes hic, qꝛ non velle, eſt mediū iter velle ⁊ nolle. Probatur i l. filij. §. ad Tert. ⁊ l. qui ſe patris. C. vnde liber. ⁊ l. fin. C. de iur. ⁊ fac. igno ⁊ probatur in ſimili, in l. j. §. ſcientiam d tribu. ⁊ facit quod no. in l. aliqñ. ī. de cōd. ⁊ demō. ⁊ dixi
2 in l. ſi ita legatū. §. illi ſi volet. ī. de le. j. ¶ Op. †ad hāc l. dr hic, ꝙ implendo conditionē vr̄ adire. Contra in l. j. §. j. ſ. de cōdi. ob
b cau. ⁊ l. ſi quis [b]ita de condi. inſti. Dicūt quidā, ibi in extraneo, hic i ſuo. Gloſ. reprobat per l. cum bonis. ī. de acquir. here. vbi
c actꝰ. q i exneo iducit adit. i ſuo iducit imi. Quare gl. ſol. [c]aut im
d plet [d]conditionē eo animo, vt ſit heres ⁊ tūc eſt heres. Aut eo animo vt purificet cōditionem, vt non ſit heres, ⁊ tunc nō eſt heres, l. Antiſtius. de acqui. here. Aut dubitatur, ⁊ tunc dicit Hy. aut conditio conſiſtit in voluntatis expreſſione, ⁊ tūc implēdo videtur adire. vt hic. Aut. conſiſtit in facto extrinſeco, vt ſi decē dederit vel capitoliū aſcēderit, ⁊ tūc implere videtur eo animo vt purificet aditionē, non vt ſit heres, l. j. §. j. de condi. ob cau. ⁊ l. ſi quis ita. ī. ti. ij. ⁊ in l. condictionibus. §. j. ī. de cond. ⁊ demō ⁊ ibi hoc tangit gl. dt Gul. in l. j. ij. j. ſ. de cōdi. ob cau. ꝙ ēt qñ cōditio conſiſtit in facto extrinſeco, debemus inſpicere cōiecturas an multo tempore deliberauit, ⁊ tunc videtur implere eo animo vt ſit heres alias nō ⁊ nihil allegat, ſed ꝓ ipſo facit l. ſed ⁊ ſi alio.
3 §. j. ī. ad Treb. ⁊ l. omnes. eo. tit. ¶ Querit gl. an filius†pōt repudiare, qui fuit inſtitutus, ſi volet. Et videtur ꝙ nō. qꝛ antequā impleat conditionē. non pōt repudiare, nec poſt impletam, quia heres eſt vt hic, ⁊ l. neceſſarijs. de acquirend. hered. tñ dicit glo. ⁊ bene quod poteſt repudiare ante impletam, l. is qui heres. §. j. infra de acquirend. hered.

ADDITIONES.

a POMA. ¶ Jam dubitari. Ad intellectum huius l. vide Soz. in l. ſerui electione. in princip. de leg. j.
b ALEX. ¶ L. ſi quis. Et ibi omnino vide Barto. ⁊ glo.
c ALEX. ¶ Gl. ſoluit. Et vide Barto. ī. titu. j. ⁊ l. filius qui patri ⁊ vide ſ. eodem, l. Cornelius.
d POMA. ¶ Aut implet. Adde ꝙ iſta ſol. gl. eſt communis ſecundum Alex. l. j. §. j. ff. de condi. ob cau.

LEX LXXXVIII.

SI qui. Qui ſemel eſt heres i perpetuum nō poteſt deſinere eſſe heres. hoc dicit. Fallit in caſibus notatis in l. in ſubſtitutione. ī. titu. j.

LEX LXXXIX.

SI ſocius. Hec lex ponit tres caſus in quibus ſeruus communis equiparatur ſeruo proprio. Et gl. ponit caſum.

LEX XC.

TEſtamento. Lex iſta eſt ſingularis cum ſua gl. ⁊ ē determinatio pluriū legū in hac materia. Non ſufficit mortis tēpore quē fuiſſe ſeruū, ſi ante conditionis euētū libertatem a lege conſequitur. h. d. ¶ Op. de l. iij. §. qui fideicommiſſam. ſ. eo. ⁊ l. pater filio. ſ. eo. vbi ſufficit quem eſſe ſeruum tempore teſtamenti, vt fiet neceſſarius. Solu. Illud verum quando conſequitur libertatem ab homine: ſecus ſi a lege vt hic. Vide gloſſ. que incipit, bene valet in fine.

LEX XCI.

IMperatorem. Oppon. d l. ex hoc edicto. §. heredem. de aliena. iudi. mutan. cau. fac. vbi quis pōt inſtituere aliquē heredē, nec incidit in penam illius edicti. Gl. dicit ſpeciale ibi. quia plus ſibi cauere debet. Sic. ī. de iu. fiſc. l. res. §. lites. ⁊ Inſti. qui mod. teſta. infir. §. fin.

LEX XCII.

1 ☞ Rumor, ⁊ publica fama in ciuitate preſtant iuſtam cauſam credendi.
2 Falſa cauſa quando vitiet inſtiutionē.
3 Prefationes probant cauſam finalem diſpoſitionis.
4 Falſa cauſa expreſſa, ⁊ inſerta in teſtamento vitiat diſpoſitionē ipſo iure.
5 Ratio quare falſa cauſa vitiat inſtitutionem, ⁊ non legata.
6 Caſus in quo legata valeant vitiata inſtitutione,
7 Cautela ad accuſandum accuſantem aliquem de falſo, ⁊ non probantem.
8 Fama excuſat a preſumptione doli, item a pena.

a **PAcumeuius.** [a]Hec eſt ſin. lex. nec alibi reperitur. Falſa cauſa vitiat inſtitutionē, legata tamen firma permanent, [b]hoc
b
1 di. No. †ꝙ [c]rumor, ⁊ publica fama que in ciuitate eſt
c iuſta cauſa credendi aliquid vt hic, ibi rumore per lato, ⁊c dicit
d hic ꝙ teſtamentum, ⁊c. Contra, falſa† cauſa non vitiat inſtitutio-
2 nem, l. cum tale. §. falſam. de condictio. ⁊ demōſtratio. Solu. verū eſt, niſi probetur teſtatorē alias inſtiturū nō fuiſſe, vt ibi
e dicit: ſed ex hac prefatione, quia heredes [e]quos volui, ⁊c. preſumitur teſtatorem aliter relicturum non fuiſſe. vide gl. que incipit, id eſt, cauſa ibi in fin. ibi probatur enim hic, ⁊c. ꝙ tene mēti,
3 quia quotidie de facto cōtingit. † Et ſic habes ꝙ ipſe prefationes ꝓbant cauſam finalē diſpoſitionis, quod tene mēti. Et iſta ē
f melior [f]lex, que ſit de hoc. Opp. de l. ſi inſtitut a. §. finali de inofficio. teſtamento. vbi falſa cauſa non vitiat. Solu. Falſa cauſa non fuit ibi appoſita licet putans falſam cauſam eſſe verā teſta-
4 mentum mutauit. Et† ſic habes ex hac lege, ⁊ lege contraria, ꝙ falſa cauſa inſerta, ⁊ expreſſa in teſtamento vitiat diſpoſitionem ipſo iure, ſed ſi non fuit inſerta, ſed tacita in corde retecta, nō vi-
5 tiat ipſo iure, qd tene menti. ¶ † Quero, que eſt rō quod falſa cā vitiat inſtitutionem, ⁊ non legata. Ex. vna ſolutione precedenti habes vnam rationem, quia illa cauſa non fuit incerta legato, ſed inſtitutioni. ideo inſtitutionem tantum, vitiat, vt hic ibi licet modus i inſtitutionibus cōtineretur, ⁊c. Sed ſi eſſet adiecta inſtitutioni, ⁊ legatiꝰ, tunc inſtitutio ⁊ legata vitiarētur, ⁊ hoc ſi legata eſſent magna, que non eſſet veriſimile teſtatorem relictū ſi ipſum viuere ſciuiſſet. Et ita dixi dum tractaui materiam cauſe, ī l. demonſtratio. §. j. infra de condition. ⁊ demonſtra. ¶ Itē not.
6 caſum† ſingularem, qd legata valent vitiata inſtitutione, vt hic, not. gl. in l. eam quam. C. de fideicommiſ. ⁊ infra titulo. j. l. poma
b ¶ Itē not. [h]iſtam legem que facit ad queſtionem not. per quam
1 potes multos a miſeria ⁊ pena liberare. Pone enim [i]qd ſtatutum, dicat ꝙ ſi aliquis accuſat aliquē de falſo. vel falſam accuſa-
7 tionem ꝓponit ſi non probat puniatur: ⁊c. Modo† aliquis accuſat de falſo, non tamen probat, queritur nūquid ſit remediū ꝙ de falſo non puniat. ⁊ hic videt ꝙ ſic. Debes enim articulare ꝙ de hoc erat rumor, ⁊ fama ideo hoc feciſti, ⁊ ſic excuſaberis vtō

Excuſat enim a preſumptione doli, l. miles, §. mulier. de adulte. Habet etã excuſare a pena vt ibi ⁊ l. ij. quis ordo in bono poſſeſſer. quã legẽ alleg. Ja. de Are. Eſt ⁊ alius modus ꝙ quis articulet, quod hoc: fecit: qꝛ audiuit a perſonis fide dignis, l. qui cum maior. §. ſi patri. ſ. ꝺ bo. lib. facit l. mater. C. de calumnia. ſecꝰ ſi

g nõ a fide dignis, l. athaleꝰ. ſ. de falſis. ¶ † Itẽ hꝫ excuſare eũ, ſi probet ꝙ de hoc erat publica vox ⁊ fama, ꝺ. l. miles. ¶ Item hꝫ ipſum excuſare ſi hoc audiuit ab amicis, ⁊ conſanguineis, l. tutorez. de his quibus vt indignis. ⁊ facit infra de bon. libe. l. Paulus. §. quero. Hic non ſunt alia.

ADDITIONES.

a POMA. ¶ Pacumenius. Limita vt per Ro. ſing. cclxiij.
P. PAV. P. ¶ Iſtud ꝙ dicit delegatis: limita vt per Bar. in l. demonſtratio falſa. §. ꝙ autem. ad fi. ff. de condi. ⁊ demon. ⁊ Rom. ſing. cclv. icip. itẽ milita. l. fin. Itẽ ꝺ materia huius l. vide Soc. in l. conditionibus ff. de condi. ⁊ demonſt.

b ALEX. ¶ Permanent. Adde Bar. in l. demonſtratio. §. j. ꝺ condi. ⁊ demõ. ⁊ ibi omnino vide que dixi ad hic notata.

c POMA. ¶ No. ꝙ. Vide Alex. conſi. cxv. in vlt. col. iij. vol.

d ALEX. ¶ Iuſta cã. Vide Bal. in l. ea quidem. C. de accuſatio.

e POMA. ¶ Heredes. Vide Alex. conſi. liij. in iiij. volu. ⁊ conſi. xix. in j. vol. Ro. conſi. xvj. ⁊ cõſ. liiij. ⁊ cõſi. lxv. in fi. Pau. conſ. xxx. in ij. vo. ⁊ cõſ. lxiiij. in vlti. col. in ij. vo. ⁊ conſi. lxxxv. in j. col. eo. vo. ⁊ cõſ. cxj. eo. vo. Cepol. cõſ. v. ⁊ cõſ. vij. in vlt. co. ⁊ cõſ. xiij. in j. dub. Bal. i l. j. C. ꝺ edi. diui Adria. tol. Barb. cõſ. iiij. alias xciiij. in j. vol. ⁊ cõſ. x. eo. vo. ⁊ cõſ. xij. vo. ij. ⁊ cõſ. xvj. eo. vo. ⁊ cõſ. xix. in j. col. eo. vo. ⁊ cõſ. xxj. eo. vo. ⁊ cõſ. iiij. eo. vo. ⁊ conſi. xliij. e. vol. ⁊ conſi. x. in ij. vo. ⁊ conſi. xvj. ic ij. vol. ⁊ conſi. xix. eo. volu. ⁊ conſi. ſeq. in j. col. eo. vol. ⁊ conſi. xxij. ⁊ conſ. xxx. in ij. vol. ⁊ cõſ. xliij. ij. vo. ⁊ conſi. lvj. in ij. vo. ⁊ conſi. lix. in ij. vo. Ro. conſi. xc. ⁊ conſi. clxxx. ⁊ cccxxviij. Jn. conſi. cxxviij. ⁊ cõſi. cxxxviij. Car. conſi. cxxxij. in j. co. ⁊ conſi. cxl. ⁊ conſi. xlvij.

f POMA. ¶ Melior. Amplia vt per Ang. l. ſi quis cũ aliter verb. obli. Et vide circa hoc dictum Alex. conſi. vo. in ij. vol. Vide concor ad iſtam regulam per Barb. coſi. x. ij. vol.

g ALEX. ¶ Et ſic habes Adde not. Bal. de Juſtiniano C. ... nendo, in §. quibus. ⁊ Bar. in l. cum hi. in prin, de tranſac. ⁊ Imo. in ca. penul. in fin. de cleri. coniuga. per Bal. in l. ... tioſa de decre. ab. ordi. fac.
POMA. ¶ ¶ Vide Joan. de ana. conſi. inci. viſis, ⁊ ponder... poſt prin. ⁊ que habes ad Bar. in l. j. ff. ad Macc.

h POMA. ¶ Item no. Vide Cep. conſi. lxxj.

i ALEX. ¶ Pone enim. Et ſemper alleg. hec doc. Bar. ... Raymũ. hic in iſta l. fi. per iſtũ tex ad hoc videlicet, ꝙ fama rumor iducit iuſtam cauſam credulitatis, ꝙuis et fama nõ ... vera. Facit l. cum quidã. §. quod dr. de acqui. here. Si enim rumor inducit iuſtã cauſam credulitatis per iſtum tex. multo magis hoc erit in fama qꝛ rumor minor eſt ꝗ fama qꝛ eſt partis aſſertio ex incerto authore, ex ſola ſuſpicione proueniens, nec requiritur ꝙ ab omnibus vel maiori parte cõmuniter publice dicatur. vt not. Spec. in tit. de noto. crimi. §. nunc ꝺ ...re, ⁊ Ray. ⁊ Imo. hic in prin ⁊ Bar. in l. ea quidem in j. col. accu. ⁊ in rub. C. de proba in j. col. ⁊ Jo. Cal. ⁊ alij poſt c. ... veſtra de cohabi. cle. ⁊ gl. j. ⁊ ibi doct. in c. ſuper eo. ꝺ eo ... gno. cõſanguineã vxoris ſue ⁊ dixit propter hoc Bar. in l. ... ff. de fur. ꝙ ſufficit probari predicta, vt quis preſumatur ... iſſe iſtã cauſam accuſandi, vt euitet penam. ⁊ vide Bartol. ... cum quidam. §. quod dicitur. de acquirenda heredit.
P. PAV. P. ¶ Que inducant iuſtam credulitatem, vide late ... c. cum contingat. de reſcri. vide que ſcripſi in l. Titio fundi ... ce condi ⁊ demon. ⁊ in l. Barbarius. ff. de off. preto. ⁊ de com... ni opi. ꝙ aliquid ſit, ꝙ non eſt vide Bar. ⁊ alios, in l. cum q... §. quod dicitur. ff. de acquirenda. hered.

Sequitur arbor, ⁊ declaratio ſubſtitutionum.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

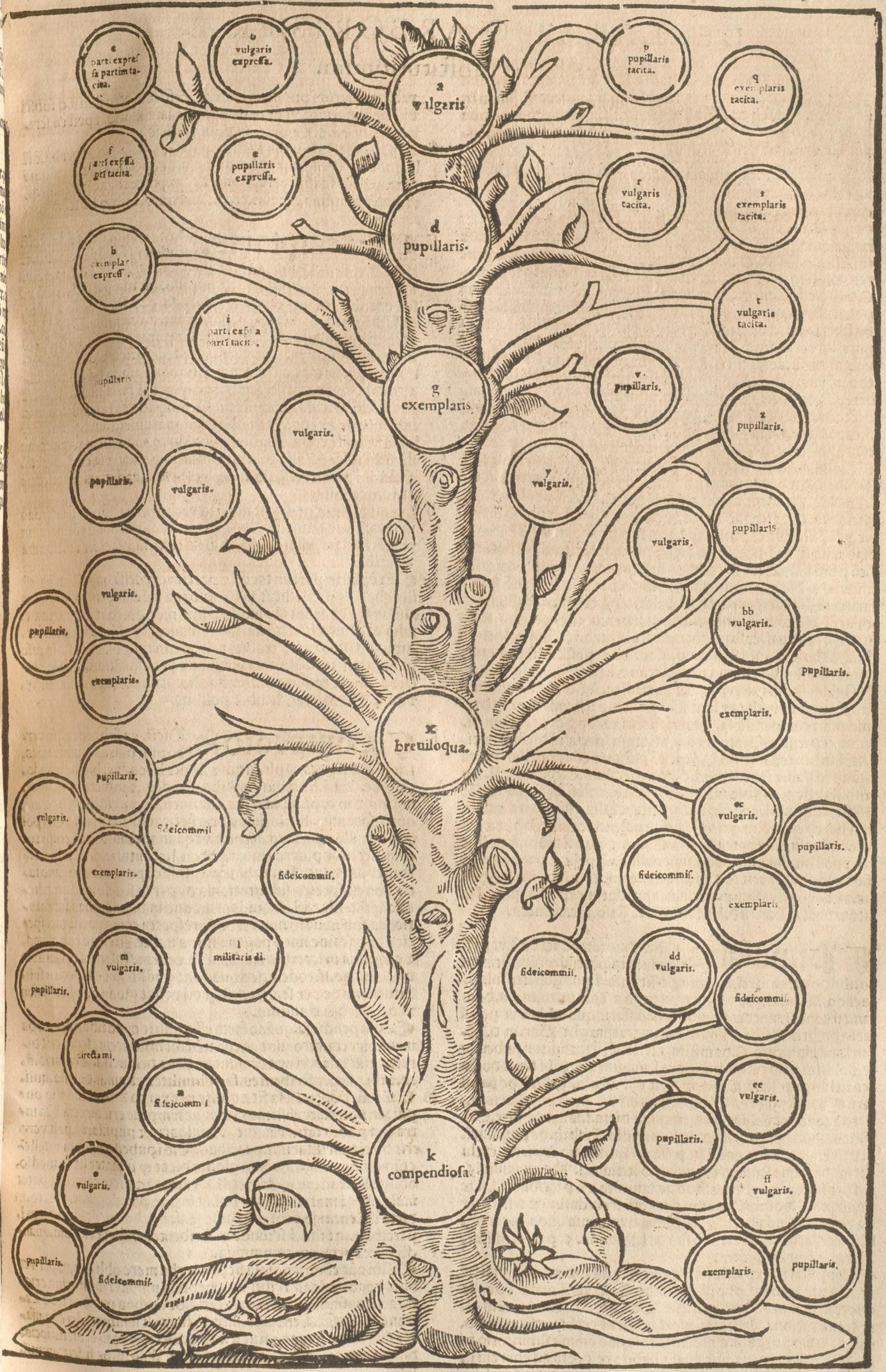
e
parti expreſſa partim tacita.
b
vulgaris expreſſa.
a
vulgaris
p
pupillaris tacita.
q
exemplaris tacita.
f
parti expſſa pti tacita.
c
pupillaris expreſſa.
d
pupillaris.
r
vulgaris tacita.
s
exemplaris tacita.
h
exemplar expreſſ.
i
parti expſſa parti tacit.
t
vulgaris tacita.
pupillaris
g
exemplaris
v
pupillaris.
vulgaris.
z
pupillaris.
pupillaris.
vulgaris.
y
vulgaris.
vulgaris.
pupillaris
vulgaris.
pupillaris.
bb
vulgaris.
exemplaris.
pupillaris.
exemplaris.
x
breuiloqua.
pupillaris.
vulgaris.
fideicommiſ
exemplaris.
fideicommiſ.
cc
vulgaris.
pupillaris.
fideicommiſ.
exemplaris
l
militaris di.
m
vulgaris.
pupillaris.
fideicommiſ.
dd
vulgaris.
fideicommiſ.
directa mi.
n
fideicommiſ.
ee
vulgaris.
k
compendioſa.
pupillaris.
o
vulgaris.
ff
vulgaris.
pupillaris.
fideicommiſ.
exemplaris.
pupillaris.

DECLARATIO ARBORIS PRÆ-
cedentis ſubſtitutionum.

Vulgaris. Subſtitutio, eſt ſecunda inſtitutio directa, que a quolibet ⁊ cuilibet fieri pōt, ⁊ nihil habebit ſpecialitatis. Jmo. ⁊ Lanfran. de Oriano in l. Cēturio. ff. de vulgari. Jaſon. in .j. illo titulo. ¶ Et dr̄ vulgaris, quia vulgo omnibus pōt fieri. Gl. in cap. Ray. de teſtamen. Gl. Inſtitu. de vulg. ſubſtitu. in princip. de quo late per Bar. in dicta l. prima, poſt guli. de Cugo. ¶ Et habet quinque effectus quos expedit Bar. in dicta l. prima. ⁊ ibi Alex. ⁊ Jaco. Primus, in homine ſui iuris itelligitur, ſi heres non eris, vel alium heredem non feceris, l. cum proponas. C. de hered. iſtituen. §. fina. Inſtitu. de vulga. Secūdus, ꝙ teſtm̄ poteſt aſſumere vires ab ipſa vulgari ſubſtitutione. l. iij. §. fi. ff. de liberis ⁊ poſthumis. Tertius ꝙ vulgaris expreſſa continet pupillarem tacitam. l. iam hoc iure. ff. eodem. Quartus, ꝙ per vulgarem ſucceditur teſtōri. Inſtitu. de vulga. in prin. Quintus, qđ vulgaris facit de ſuo ⁊ neceſſario voluntarium l. ſi filius heres. ff. de liberis ⁊ poſthumis, ⁊ durat hec vſq; ad aditionem hereditatis. ⁊ ea adita expirat. l. poſt aditam. C. de impub. gl. ī d. cap. Raynu. ⁊ in §. qua ratione. Inſtitu. de pupillari ſubſtitutione ⁊ de eius ſpeciebus vide in cellulis ſuis.

b ¶ Vulgaris expreſſa dicit̄ tripliciter. Primo ī genere, vt ſunt ille que cōprehenduntur in breuiloqua vel compendioſa. Gl. in l. Lucius. ff. eodem ⁊ in l. ī teſtamēto. C. de teſtō militari. in l. precibus. C. de impube. ⁊ ibi doctores. Alia eſt expreſſa in ſpecie, vt eſt illa que exprimit ſpeciem ſubſtitutionis. vt ſi heres nō eris talis ſit: ſed poteſt illud eſſe, quia noluerit, vel nō potuerit l. cū proponas. C. de heredibus inſtituendis. ⁊ null⁹ hoꝝ caſuū ſingulariū hic exprimitur, iō dicitur expreſſa in ſpē, ⁊ nō ſingulariter. Alia dicit̄ expreſſa ſingulariter. q̄ exprimit caſum ſingularē ī quo committatur, videlicet ſi heres eſſe nolueris, talis ſit: facta tamen in caſu impotentie trahitur ad caſum nolentie, ⁊ ꝯ. l. Gallus. §. ⁊ quid ſi tantum. ff. de libe. ⁊ poſthu. limita tamē quinq; modis, de quibus per Alex. in d. l. j.

c ¶ Vulgaris partim expreſſa ⁊ partim tacita, dicitur duob⁹ modis, ſcʒ quoad verba, vt ſunt ille que comprehenduntur in breuiloqua ⁊ compendioſa. Nam reſpectu verboꝝ generalium dicūtur expreſſe, reſpectu vero verborum ſpecialiū dicūtur tacite. Gl. in l. in teſtamento, C. de teſtō militari que appellat eas tacitas exp̄ſſas. ⁊ ita concord. gl. in l. precibus. C. eodem. ⁊ i l. Lucius. ff. eodem que dicunt eas expreſſas. ⁊ gloſſ. in §. qua ratiōe Inſtitu. de pupil. que dicit eas tacitas. Alia eſt quo ad caſus, vt ſi heres eſſe nolis, quia iſte caſus nolentie comprehēdit. ⁊ trahitur ad caſum impotentie. l. Gallus. §. ⁊ quid ſi tantū. ff. de liberis ⁊ poſthumis, quia paria ſunt nolle ⁊ nō poſſe. l. prima §. vſ⁹. ff. de procurat, Facit text. in l. fina. C. ð inſtitu. ⁊ ſubſtitu. ſub ꝯdi. fac. ⁊ ſic quo ad caſum expreſſum appellatur expreſſa, quo ad tacitum tacita. Bar. in d. l. j. ⁊ ibi Alex. Jaſo. ⁊ ſcribentes.

o **¶ Pupillaris.** Moribus introductū eſt, vt pr̄ filijs ſuis in poteſtate cōſtitutis minoribus quatuordecim annis, poſſit teſtari, pupillariter ſubſtituendo. l. ſecunda, de vul. in principio, ⁊ Inſtitu. eo, in p̄n. dum tamen concurrant octo, que ſunt neceſſaria quo ad, hoc vt pupillaris poſſit fieri filio. de quibus per textum gl. ⁊ Bar. in d. l. ij. ⁊ in l. in teſtamento. C. de militari teſtō. ¶ Hec finitur pubertate, ⁊ alijs modis de quibus per gl. magiſtram, ⁊ ibi tex. ⁊ doctores in l. in pupillari. ff. eodem facit §. maſculo. Inſtitu. de pupillari. ¶ Habet plures effectus. Prim⁹ vcʒ quod pupillaris expreſſa continet vulgarem tacitam in dicta. l. iam hoc iure. Secūdus, quod per eam ſucceditur pupillo. Inſtitu. de pupillari. in principio. Terti⁹, quod pupillaris ſubtitutio expreſſa excludit matrē ⁊ quoſcunq; venientes ab iteſtato. l. Papinianus. §. ſed nec impuberis. de inofficio. teſtamento. ⁊ l. precibus. ⁊ l. ſi teſtamento. C. de impube. cum per eam ſuccedatur ex teſtō l. tertia de acquirenda hereditate. ff. Quartus, quia quos pater pōt ſibi neceſſarios facere, ⁊ filio ſuo de l. ſecunda. §. prius. in fine. Barto. ⁊ omnes ibidem.

e ¶ Pupillaris expreſſa ð ⁊ illa, que fit verbis expreſſis vt ſi heres ſis ⁊ moriaris ī pupillari etate talis ſit ⁊c. Tacita vo ē illa que continet̄ in vulgari expreſſa. Bar. in d. l. ij. Et quamuis gl. in §. qua ratione. Inſtit. eo. dicat, ꝙ iſta fit verbis affirmatiuis, vulgaris vero negatiuis, nihil eſt: quia imo omnis ſubſtitutio directa ſiue ſit expreſſa, ſiue tacita, habito reſpectu ad eum cui ſit ſubſtitutio fit, verbis negatiuis, ſiue priuatiuis, vt ſi nō ſis hr̄s. vel ſi moriaris ī pupillari etate, ⁊c. reſpectu vero illius, q ſub[...] tuit, affirmatiuis, vt talis ſit. De quo late Barto. ⁊ poſt eū ſc[...] bentes, in d. l. ij. Lanfran. in d. l. Centurio.

f ¶ Pupillaris partim tacita, ⁊ parti expreſſa quoad verba [...] la, que cōprehenditur in breuiloqua, ⁊ cōpendioſa, vt in vulg[...] dixi. Quo ad caſus vero, in caſu l. ſi pupillus. de acquiren. h[...] ⁊ l. pater familias. ð priui. credi. Bar. in. d. l. ij. verſ. ⁊ ſcōm [...]

g **¶ Exemplaris.** Jō dr̄, q2 fuit facta ad exē[...] pupillaris ſubſtitutionis [...] facto. ff. eodem. l. humanitatis. C. eodem ⁊ Inſtitu. eod. in §. [...] ratione. q2 ſicut pupillaris fit pupillo, qui ſibi prouidere n[...] teſt p teſtamētū, ita exemplaris furioſo, prodigo, ſurdo ⁊ m[...] qui ſibi ꝓuidere etiā non poſſunt per teſtamentum. Differ[...] mē hec a pupillari in cā efficiente, q2 pupillaris fuit introd[...] moribus, vt ſ. dixi, exemplaris vero lege ꝓ̄cipis. d. l. hum[...] tis, ⁊ requiruntur quatuor, de quibus p Jaſo. in d. l. huma[...] tis, ad hoc vt poſſit fieri. Primo ꝙ qui eā facit ſit aſcēde[...] pater, vel mr̄. d. l. humanitatis. Scđo, ꝙ ille cui fit, ꝑpetuo [...] bo laboret. Tertio, ꝙ tali filio relinquatur legitima. Quar[...] ſi talis mente captus haberet liberos, quod ſaltem vnus [...] ſubſtituatur. Jaſo. in d. l. humanitatis. de materia cui⁹ [...] Bald. Alexander. ⁊ Jaſo. in d. l. ex facto. ff. eod. ⁊ ð ei⁹ ſpec[...] vide in cellulis.

h Exemplaris expreſſa eſt illa, q̄ fit verbis expreſſis, vt ſi de[...] in furioſitate, talis ſit heres. Tacita vero eſt illa q̄ cōtin[...] vulgari vel pupillari expreſſa, docto. ī d. l. ex facto. ⁊ i d. l. [...] nitatis.

i ¶ Exēplaris partim tacita, ⁊ partim expreſſa quo ad ve[...] illa que comprehēditur in breuiloqua vel compendioſa [...] caſus vero eſt, ſi fiat iſto modo, ſi fili⁹ me⁹ decedat in fur[...] talis ſit hr̄s: ſi ceſſet furioſitas, remaneat tm̄ ꝓdigalitas [...] ditas, ad iſtos caſus trahitur. Bart. in d. l. ex facto. ⁊ i[...] furioſitatis expreſſio eſt exp̄ſſa, i caſu vero ſurditatis ta[...] cita ⁊ caſus exp̄ſſus trahitur ad alios caſus tacitos. d. l. [...] ⁊ quid ſi tantum. ff. de lib. ⁊ poſthu.

k **¶ Compēdioſa.** Dicit̄, q2 ſub cōpēdio ver[...] borum plures ſubſtitu[...] ſeu plura tēpora cōplectitur, ⁊ fit per hoc aduerbium, q[...] cunque. Gl. i. l. verbis ciuilib⁹. ff. eodem. ⁊ in dicto capi. R[...] nutius. ⁊ in capi. ſi pater. de teſtamen. lib. vj. videlicet h[...] quandocunque filius meus deceſſerit, talis ſit heres. [...] fieri ſine illo aduerbio, qñcunq̄. vt quando teſtator vno co[...] complectitur plures etates. text. in l. Centurio. ff. eo. ⁊ [...] bentes. Et dicit. Bart. ibidem, ꝙ ipſa cōpendioſa a paga[...] cta non eſt ſpecies ſubſtitutionis de per ſe. ſed eſt quædam [...] ctio, ꝙ intellige, id eſt, quidam modus inducendi alias ſu[...] tiones ſub noua forma verborū, reſpectu cuius poteſt di[...] cies de ꝑ ſe, ſiue fiat a pagano, ſiue a milite. Areti. in rub. [...] ⁊ gl. prima in l. verbis ciuilibus. ff. eodem. Jaſon ita deci[...] d. l. Cēturio. ff. eodem. ſed quādo fit a milite, tūc eſt ſpecies ſub[...] ſtitutionis de per ſe. ⁊ hoc eſt quod voluit glo. in d. rub. [...] in d. l. verbis ciuilibus.

¶ Compendioſa, quādo facta eſt a milite maioribus per [...] mere directa, vtroque t̄pe cōprehēdit militarem, ſemp[...] recta militaris, in qua veniunt tm̄ bona defuncti. l. Centu[...] eo. ⁊ ibi gloſſ. ⁊ ſcribentes, facit l. milites etiam. ff. de teſta[...]

m ¶ Si aūt cōpendioſa fit a milite per verba directa ſuo [...] pillo in poteſtate cōſtituto, vtroque tempore erit directa [...] tra t̄pa pubertatis valebit, vt vulgaris ⁊ pupillaris, p[...] erit directa militaris. l. precibus. C. ð īpube. ſecundum [...] ctū verum vulgo. quāuis glo. ibi dicat ꝙ ſi mater ſit in[...] obligatur. ⁊ idem gl. in dicta l. Centurio. ⁊ dicto capitu[...] male tm̄, q2 mater nullum habet in hoc priuilegium. [...] dicta l. Centurio ⁊ ibi Alexan. ⁊ Jaſon. ⁊ Idem Jaſo. in [...] precibus. q2 illud ſecundum ſcribentes haberet locum [...] do fieret per vera communia.

n ¶ Ubi aūt cōmpendioſa fit per verba mere obliqua, vt [...] bum, rogo, reddas reſtituas, ⁊ per alia miniſteriū altera[...] tia ad tranſmiſſionem hereditatis, de quibus per Barto. [...] franc. in dicta l. Centurio. ff. eodē, tunc eſt ſemper fideico[...] ria, ſiue fiat a pagano, ſiue a milite. Scribētes in ſ. dicta [...] de qua tractatur. ff. C. ad trebellian. ⁊ Inſtitu. de fideico[...] here.

o ¶Sz ſi cõpendioſa fiat a pagano, p verba communia ſuo filio
pupillo in poteſtate exiſtenti, valet vtroqꝫ tempoꝛe tanquam fi-
dei cõmiſſaria. Barto. ⁊ Bal. in d. l. Cẽturio. ⁊ idem in l. ex tri-
bus. C. de inoffi. teſtamen. Ang. conſi, cxxv. incipiẽ. hoc eſt teſta
mentum. Quã opinionẽ ſequuntur glo. in dicta l. Centurio. in
d. l. pꝛecibus. in dicto capitu. Raynutius. ⁊ §. fina. Inſtitu. eodẽ,
⁊ in d. l. ex tribus. Contrariũ teneas, qđ imo intra tempoꝛa pu-
pupillaris etatis valeat tanquã vulgaris, ⁊ pupillaris de iure directo
Poſt vero pupillarem etatẽ efficiatur fideicõmiſſaria, ⁊ iſtud ſe
quitur gl. in §. qua ratione. Inſti. de pupil. ⁊ in capitu. ſi pater.
de teſtamen. libꝛo ſexto, ſequitur Cy. poſt multos antiquos in di
cta l. pꝛecibus. ⁊ ibi Salyn. Fulgo. Pau. ⁊ Alex. Et hanc opin.
indubitatam dicit dictus Alex. ĩ dicta l. Centurio. ⁊ ibi poſt cũ
Jaſon, repꝛobando glo. contrarias.

¶Et nota ꝙ in materia ſubſtitutionis compendioſe, verſatur
triplex ſpecies verboꝛũ. Nam quedam ſunt verba directa, que-
dam cõmunia, ⁊ quedam obliqua, Directa ſũt illa, que denotãt
ius cõpetere ipſo iure. ⁊ que inpoꝛtant tale ius, ex q̃ poſſit adiri
hereditas de iure ciuili, vel bonoꝛũ poſſeſſio peti de iure pꝛeto-
rio. Lanfrancus in l. Centurio. ff. eodẽ, ⁊ Bald. ĩ l. finali. C. de ſa
croſanc. eccle, ⁊ ſunt hec, inſtituo, vt toto titu. ff. de here. inſti. Idẽ
de verb. hẽs eſto, l. fina. C. de heredib. inſtituen. ⁊ l. j. in fin. ff. illo
tit. Itẽ ĩ verb. dominꝰ eſto, l. his verbis, ff. de heredib. inſti. Idẽ
in verbo, moꝛiatur. c. ſi pr̃. de teſta. libꝛo vj. ⁊ verbum, aſſigno, ẽ
directum l. j. ff. de aſignã. lib, c. ij. de offi. oꝛdina. Idẽ dic in ver.
adiudico, ver. accreſcat, eſt em̃ directum, l. q patri. ff. de acquirẽ,
heredita, ⁊ in l. vniq. C. quãdo nõ peten. par. petentibus accre.
Idẽ in verb. concedo, ⁊ detraho. Lanfran. in d. l. Centurio.

¶Communia vero ſunt illa q̃ extant in ſignificatione directi, ⁊
obliqui, vt eſt verbũ, permaneat. l. ſi cum ante. C. de do. ant. nup.
⁊ tex. in l. tale pactũ. §. fin. ⁊ ibi glo. ⁊ Bar. ff. de pactis, ⁊ Bald.
in l. j. C. de pactis inter emptoꝛem. ⁊ vendi. ⁊ Baldus. in d. l. fin.
C. de ſacroſan. eccle. Fulgo. ĩ cõſili. xlj. Idẽ dic in verbo. redeat
l. ſi duobus. ff. de teſtamẽ. milita. Idẽ dic ĩ verbo, pertinere, ſm̃
Barto. in dicta l. Centurio, cum q̃ tranſeunt Joannes de Li-
gnano, ⁊ Bal. in capitul. ſi pater. de teſtamen. libꝛo ſexto. Pꝛo
quo facit ꝙ habet gloſſ. nota. in l. ſi quis intentione ambigua. ff.
de iudic. qđ verbũ pertinere, eſt cõmune ad petitoꝛium, ⁊ poſſe-
ſſoꝛium, ⁊ ibi ſequitur Barto facit etiã glo. j. in l. cum mater. ff.
de inofficio. teſtamen. que dicit qđ verbum pertinere, eſt latum.
Idem gl. in capitulo, dilectos. de fide inſtr. que dicit quod ver-
bum pertinere, eſt tam latũ, quod p id cenſetur omne ius in iu-
diciũ deductum, vndecunqꝫ debeatur. ⁊ illam reputat ſingula.
Ange. in conſi. ccxcvj. incipien. viſis atteſtationibus, ⁊c. Ex q̃ ta
men vide glo. in capi. final. de electio. libꝛo ſexto, que videtur ſi-
milis. Dic etiã qđ verbum. deuoluatur, eſt commune, Lanfran.
in dicta l. Centurio. Itẽ verbum, deueniet, eſt commune. Bald.
in dicta l. fina. ⁊ de iſto verbo ſunt duo textus, vnus in l. penult.
ff. de ſolutio. alius eſt in pꝛima cõſtitutione, in vſibus feud. Idẽ
dic de verbo, habeat. Ange. in §. extraneo. Inſtitu. de pupil. vi-
de tamen text, qui videtur dicere, quod ſit obliquum in l. qui con
cubinam. §. j. de leg. iij. ⁊ ibi Bar. de verbo, ſuccedat vide Lan-
franc. ⁊ Jac. in d. l. Centurio. Et not. quod nullum eſt verbũ tã
commune: quin per adiectionem verbi eo ipſo efficiatur directũ
Lanfranc. vbi ſupꝛa. ¶Obliqua vero verba ſunt illa q̃ exigũt
factũ alterius, vt eſt verbũ reſtituatur, l. coheredi. §. cũ filie. ff.
de vulgari. ¶Idẽ in verbo, det. l. fundi trebatiani. ff. de vſufru.
lega. Idem in verbo, reddatur, ⁊ in aliјs de quibus p doc, in d. l.
Centurio. ⁊ in d. l. fin. C. de ſacro. ſan. eccle.

p ¶Pupillaris tacita regulariter cõtinetur ĩ vulgari expꝛeſſa
quando ipſa vulgaris facta eſt p patrẽ pupillo ĩ poteſtate con-
ſtituto, ⁊ hoc ſiue pr̃ ſit in medio, ſiue non. Gloſſ. in l. pꝛecibꝰ, C.
de impuber. ⁊ in verbo, omnimodo, ⁊ tex. l. ĩ fin. C. de inſtitutiõ.
⁊ ſubſtit. ſub conditi. fact. ⁊ ibi glo. ⁊. glo. in §. q̃ ratione. Inſti. de
pupil. doc. vltramonſ. in capi. Raynutiꝰ. de teſtamẽ. Et ita tene
as lꝫ gl. aliter voluerit in l. Cẽturio. ff. eodẽ, quam repꝛobat Ja
ſon, ⁊ aliј in l. pꝛecibus. ſ. allega. Quod tamẽ limita verum, niſi
vulgaris eſſet facta ſimul maioꝛi, ⁊ pupillo, qꝛ tunc ꝓpter impa
ritatẽ nõ contineretur in ea pupillaris tacita, l. quamuis. C. de
impuberũ, ⁊ aliјs ſubſtitutio. limitatur etiã niſi conſtaret de vo
luntate patris nolentis pupillarẽ tacitam in vulgari cõpꝛehen
di, l. iam hoc iure. §. fina. ĩ verb. ſi voluntas parentis nõ refrage
tur. ff. eo. ⁊ in d. l. quãuis. C. de impuber. in verb. ſi modo nõ cõ-
trariam, ⁊c. Limitatur tertio ſi pr̃ facit vulgarem, ⁊ pupillarem
ſuo filio, ꝓuidendo ei in omnem caſum, qꝛ tunc expꝛeſſum facit
ceſſare tacitũ, l. cũ ex filio. §. filio. ff. eod. Quarto limita quando
vulgaris eſſet facta p dictionẽ taxatiuam, tantummodo. Jaſon
in d. l. iam hoc iure. Aduerte tamen qꝛ iſta pupilaris tacita non
admittitur cõtra matrem. Glo. in l. pꝛecibus. alleg. ſequitur illã
Barto. ⁊ omnes in l. pꝛma. ff. eodẽ, in tertio ſubſtitutionis vulga
ris effectu. nec etiã contra patretu pupilli, ⁊ alias perſonas, de
quibꝰ p Bart. in d. l. ſecunda. Cum opinio. Bartoli. tranſeunt
indifferenter Moder. ⁊ maxime Alex. in d. l. Centurio. ⁊ Alber
de Roſa. ĩ repetitio. iſtius rub, Salyce. ⁊ Pau. in d. l. fi. C. d in-
ſtitu. ⁊ ſubſtituti. Opin. Barto. cõpꝛobat Aretin. duplici funda
mento, qꝛ in materia exoꝛbitanti quando eſt fauoꝛabilis, pꝛout
eſt iſta, fit extenſio de perſona ad perſonã, quando concurrit ea-
dem tacita voluntas, etiã ĩ ſtipulatione que eſt ſtricti iuris. l. tale
pactũ. §. fi. ff. de pac. ⁊ pꝛo ea parte eſt tex. in l. generaliter. in pn
C. de ſecun. nup.

q ¶Exemplaris tacita cõpꝛehenditur in vulgari expꝛeſſa furioſo
facta, ſi tpe, quo fiebat vulgaris, erat furioſus, arg. l. ſi pꝛedia.
ff. de rebus eoꝝ. ſecus ſi eo tẽpoꝛe, quo fiebat, non erat furioſus
ille cui fiebat: qꝛ caſum aduerſumque foꝛtunã, ⁊c. l. inter ſtipulã
tem. §. ſacram, de verboꝝ obligatio. ff. Barto. in l. facto. ff. eodẽ
Ita tenuit Oldrad. Lauden. vt refert Alberic. in repetitio. rub.
ff. eodem.

r ¶In pupillari expꝛeſſa cõtinetur vulgaris tacita, l. iã hoc iu-
re. ff. eodẽ. l. in teſtamento. C. de milita. teſta. gl. in §. q̃ ratione.
Inſtitu. eodẽ, que excludit matrem pupilli, ⁊ omnes venientes
ab inteſtato. Gloſ. in l. fin. C. de inſti. ⁊ ſubſti. ſub condi. fac. ⁊ ibi
ſcribentes oẽs appꝛobantes eam, quod tamen limita ſecundũ
Barto. in matre defuncti, qꝛ ſicut per pupillarem tacitam nõ ex
cluditur mater pupilli, ita nec p vulgarem tacitam mater teſtato
ris, Bar. in l. ij. in pꝛinc. ff. eod. verſi. vlterius quero.

s ¶Exemplaris tacita cõtinetur in pupillari expꝛeſſa, qñ ipſa
pupillaris fit furioſo. Bart. in l. ex facto. ff. eodẽ, quia in habenti
bus ſymbolũ facilioꝛ eſt tranſitus, l. in rẽ. §. item quecunque. ff.
de rei vẽdicatio. l. itẽ ſi acceptilatum. ff. de acceptilatio. l. tertia.
§. fina. bonoꝛũ poſſeſſio. ⁊ ita Gulielm. de Cuneo, ⁊ Rayn. dum
tamen pupillaris nõ fuerit facta cũ limitatione tempoꝛis, quia
tunc vltra tempus nõ extenderetur. l. ſi ita qs. ff. eodem, ⁊ ſicut
pupillaris tacita nõ excludit matrẽ, nec alias perſonas, de qui
bus p Bartol. in dicta l. ſecunda, ita nec etiam in exẽplaris tacita
paritate rationis, Bart. in l. ex facto. niſi apareat de voluntate
contraria defuncti gl. dicta l. pꝛecibus. ⁊ tex. in dicta l. iam hoc
iure ⁊ aduerte, qꝛ illa voluntas pꝛobabitur p duos teſtes, vel p
coniecturas. Barto. in dicta l. ſecunda. in pꝛincip. Bald. Ange.
Saly. ⁊ Pau. in d. l. pꝛecibus. Salyce. ⁊ Jaſon. ĩ l. quamuis. C.
de impuber.

t ¶An tacita vulgaris cõtineatur in exemplari expꝛeſſa. Credo
quod ſic eo modo quo in pupillari, quãdo teſtatoꝛ inſtituit furio
ſum: qꝛ vbi eſt eadem ratio, idem ius debet ſtatui. l. illud. ff. ad l.
Aquiliã. ⁊ l. a Titio. ff. de verboꝛũ obligationibus. de quo per
ſcribentes in dicta l. ex facto. ff. eo. ⁊ in §. qua ratiõe. Inſti. eodẽ.
illa ratione, qꝛ vbi due ſunt cauſe, naturalis, ⁊ accidentalis, ſem
per naturalis pꝛeualet vt ſupꝛa dixi p l. q habent. ff. de tutelis.

v ¶Exemplaris ſubſtitutio quando fit pupillo p patrem intra
tempoꝛa pupillaris etatis, ſi pupillus erat ĩ poteſtate, valet vt pu
pillaris, poſt vero vt exẽplaris: qꝛ vbi cõcurrunt due cauſe, natu
ralis, ⁊ accidentalis, ſemp pꝛeualet naturalis. l. q habent. ff. de
tute. poſt vero pupillarem etatem erit exemplaris, dum tamẽ
nõ fuerit facta cũ limitatione tempoꝛis, dicta l. ſi ita qs. Bar. in
l. ex facto. ff. eo. ⁊ ibi poſt eum ſcribentes.

x ¶**Breuiloqua.** Duplici nomine nuncupãt, vno
ſcꝫ recipꝛoca, vt l. iam hoc iure §.
quod ius. ff. eodẽ. alia bꝛeuiloqua de quo eſt textus in l. cũ in te
ſtamento. §. hec verba. ff. de heredibus inſtituendis. ⁊ nõ fit niſi
ex pluribꝰ perſonis, duabus, vel tribus paris diſparis numeri
declarat Barto. in dicta l. Lucius. ff. eodẽ. Et appellatur recipꝛo
ca pꝛopter mutuã ⁊ alternatiuam repetitionem ſubſtitutionis,
quam in vnaquaqꝫ perſona facere teſtatoꝛ intelligitur. Jaſon in
l. in teſtamẽto. C. de militari teſtamẽto. alie tantum vni perſone,
⁊ fit p hec verba. Titiũ, ⁊ Seium heredes inſtituo, ⁊ eos inuicẽ
ſubſtituo l. Lucius. ⁊ l. coheredi. §. q diſcretas ff. eod. l. j. ⁊ ij. C.
eodẽ, vel p hec, Luciũ ⁊ Titium heredes inſtituo. ⁊ vter coꝛum
viuat hẽs eſto, l. Titius ⁊ Seius, cum l. ſequenti. ff. de heredibꝰ
inſtituendis. l. ſi fundũ ſub conditione. §. his verbis. ff. de leg. j.
Vel iſto modo, Titiũ ⁊ Seium ĩſtituo ⁊ ſubſtituo. l. ſi pater filio
impuberi. ſecundũ vnam lecturam. ff. eodem, ⁊ continet plures
in ſe ſubſtitutiones aliquando duas aliquãdo quatuoꝛ, de q̃ ple
ne in ſingulis cellulis ex ipſa deſcendentibus.

y ¶Breuiloqua duas ſolum cõpꝛehendit, quando fit duobꝰ ma
ioꝛibus, vel duobus imparibus, ſcilicet vni puberi, ⁊ ĩpuberi: vt
vni exiſtenti in poteſtate, ⁊ alteri no exiſtenti, qꝛ tunc bꝛeuiloqua
compꝛehendit ſolum illam ſubſtitutionem, que poteſt equaliter
ambobus fieri. l. iam hoc iure. §. ſed ſi alter. ff. eodem. ⁊ l. ij. C. eo-
dẽ. Lanfranc. in dicta l. Centurio. ⁊ l. in teſtamẽto. C. de teſtamẽ
to militari. ⁊ de veritate huiꝰ plene Barto. ⁊ Jaſe. poſt eum in l.
Lucius.

Lucius.ff.eo.ꝛ idē Jaſo.in l.in teſtamento.C.de teſta.mil.Lā. frac.in.d.l.Centurio.

3 ¶ Due cōprehenduntur in breuiloqua, quādo fit duobus impuberibus exheredatis argumē.§.nō ſolum. Inſtit.de pupillari ſubſtitutio.q ꝛ cum pr̄ nihil tabulis relinquat, non poteſt eis ſubſtituere vulgariter,cū per vulgarem ſuccedatur teſtatori, ꝛ ꝑ pupillarem pupillo. Inſtitu.eodē in princip. Pupillariter vero nedū poteſt ſubſtitui inſtituto,quinimo exheredato.l.j.in fin. ff.eodē.ꝛ dicto.§.nō ſolum.quare breuiloqua duob⁹ exheredatis facta,duas dicit pupillares cōtinere,vt declarant Bar.Alexan.Pau.Jaſo.in.d.l.Lucius.ff.eodē.ꝛ late Bar.in.d.l.j.

aa ¶ Quatuor dicunt iura in breuiloqua cōprehendi, qñ fit duob⁹ pupillis in poteſtate conſtitutis,inſtitutis.l.Lucius,verſic.aliter.ꝛ l.iā hoc iure.§.j.ff.eo.Seqtur Lanfran.in dicta l.Cēturio.Barto.ꝛ docto.in.d.l.Lucius.ꝛ in d.l.iā hoc iure.

bb ¶ Sex continētur in breuiloqua, quando fit duobus pupillis mēte captis,videlicet due vulgares,ſi nō adeatur hereditas,due vero pupillares,ſi deceſſerint ĩ pupillari etate:exēplares etiam duas, ſi moriātur poſt pupillarē etatē in furioſitate. Theorice tradit hoc Barto.in dicta.l.Lucius.ꝛ Lanfran.in d.l.Centurio. Poſſet etiā dici quod breuiloqua cōtinet ſex alias, ſi fiat ꝑ hec verba pupillos meos duos mentis heredes inſtituo, ꝛ eos inuicē ſubſtituo,ſi deceſſerint in pupillari etate, vel quādocūꝫ, videlicet duas vulgares, duas pupillares, ꝛ duas fideicōmiſſarias,de q. Barto.ꝛ Lanfran.in locis quibus.ſ.

cc ¶ Breuiloqua aute ſubſtitutio lꝫ de ſe non comprehendat fideicommiſſarias,ſꝫ ſemper directas,fallit ſi ei adiungatur compendioſa,ꝛ fiat hoc modo duob⁹ pupillis furioſis,vos inſtituo, ꝛ inuicem ſubſtituo,ſiue moriamini in pupillari etate, vel alias quandocūꝫ:qꝛ tunc in ea comprehenduntur octo ſubſtitutiōes ſcilicet due vulgares,due pupillares,due exēplares,ꝛ due fideicōmiſſarie. Bartol⁹ in dicta l.Lucius, ꝛ Lanfrancus in dicta l. Centurio. Jaſon.in l.in teſtamēto.C.de militari teſtamēto. Jdē ſi pater dixerit, ſubſtituo vos in inuicem vulgariter, pupillariter, exemplariter, vel per fideicōmiſſum.de q̊ text.melior de iure in l. recuſare.§.Titius.ff.ad Trebel.Alex.ĩ d.l.Lucius.circa fi. Jſte due fideicōmiſſarie continētur ſolum in breuiloqua,quando facta eſt duob⁹ in codicilis,argumē.l.Sceuola.ff.ad Trebellianū,argumē. glo.in l.verbis ciuilibus.ff.eod.ꝛ glo.in l.j.ff.de iur.codicil.Bar.in d.l.Lucius.ꝛ ibi Alex.ꝛ Jaſo.

dd ¶ Cōpendioſa ſi fiat a pagano maiori ꝑ verba cōmunia,cū adiectione tēporis importari ꝑ diſtributiuū,quandocūꝫ,vel per aliam dictionem diſtributionem temporis ſignificantem,a principio valet,tanquam vulgaris, adita vero hereditate erit fideicommiſſaria. Bartolus in dicta l.Centurio.ff.eodē verſic.ſecundo oppono.

ee ¶ Ubi autem copendioſa fit per verba mere directa a pagano filio pupillo in poteſtate cōſtituto intra tēpora pupillaris etatis valet vulgaris ꝛ pupillaris, poſtea nullo iure,l.verbis ciuilibus ff.eodē.in verb.fruſta.§.extraneo. Juſtituta eodē.ꝛ textus notis in l.ſi ſeruus legatus.§.ſi ſeru⁹ alienus.ff.de leg.j.ꝛ gl.in l. Sceuola.ff.ad Trebelianū.in §.qua ratione. Jnſtituta eodem.j ca. Raynuttus.de teſtamen.in ca.ſi pater. eodem tit.libro ſexto reprobata gl.iij.in §.fina. Jnſtit.de pupillari ſubſtit.que ſubdubio voluit contrariū Baldus in dicta l.Centurio.ꝛ ibi moder. lꝫ circa iſtā materiā Barto.in l.ex tribus. C.de inofficio teſta. in d.l.Centurio.ſepe variauerit.

ff ¶ Aliquando ſubſtitutio cōpendioſa fit duob⁹ pupillis curioſis ꝑ verba mere directa,ꝛ tunc continet tres ſubſtitutiones, ſcilicet vulgarem vſqꝫ ad aditionem hereditatis,pupillare vſq; ad quatuordecim annos, poſt vero vſqꝫ ad tempus ſane mentis exemplarem.Barto.in d,l.Centurio.ꝛ ibi Lanfran.ꝛ omnes.

Finis declarationis ſubſtitutionum.

a De vulgari,[a] & pupillari ſubſti-
tutione. Titul. vj.

ADDITIO.

a P. PAV. P. ¶ De vulgari. Qđ ſubſtitutio dicatur ſecunda, vide Anto. conſi. lxxxvj. ad fi. Itē de materia vulgaris ſubſtitutiōis vide Bal. in trac. ſubſtitutionis. in j. parte.

1 ☞ Gradus ſubſtitutionum ſunt quinque.
2 Subſtitutio fideicommiſſaria eſt duplex.

a ¶ **Dictum eſt.** Supra[a] de inſtitutis i pmo gradu modo ſequit videre de his q ſunt inſtituti in ſecūdo gradu. Verū qꝛ hoc fit ꝑ ſubſtitutionē vulgarem, ⁊ pupillarem. ideo poſt precedentem titulum ponitur iſte. Epp. ad iſtam continuationē. dixi, ſequitur videre de inſtitutione in ſecundo gradu. Cōtra qꝛ ſubſtitutio fit quandoqꝫ in tertio gradu, l. j. in principio. hoc titu. ⁊ in l. ſi poſthumus. ſecundo reſponſo. ſ. de liberis ⁊ poſthumis. ⁊ ſic male dicebā ꝙ hic tractat de ſecundo gradu tantū. Sol. ītellige omnē inſtitutionē poſt primam eſſe ſecundum gradum. Pro declaratione, † quero quot
1 ſunt gradus ſubſtitutionū: Gl. dicit quinqꝫ directe, vt vulgaris. ⁊ de hac dicemus hodie in l. j. Itē pupillaris. de qua dicemus in l. ij. Tertia ē exēplaris, de qua dicemus. ī. eodem. l. ex facto. Quarta eſt breuiloqua, de qua dicemus ī. ed. l. Lucius. Quin-
2 ta eſt cōpendioſa, de qua dicemus. ī. eo. l. Cēturio. Et eſt † alia ſubſtitutio, ſcꝫ ōt, fideicōmiſſaria. Et illa eſt duplex, vt gl. Inſti. de pupilla. ſubſtitu. §. fi. quare gl. dicit ꝙ eſt duplex. Hic qꝛ fit in parte vel in toto. ¶ Itē qꝛ quandoqꝫ fit verbis mere obliquis. Quandoqꝫ verbis directis, q̄ obliquantur. Quādoqꝫ verbis cōmunibus. Et habes iſtius ſubſtitutionis materiam, ī. ad Trebel. ꝑ totū. tangā quatenus incidenter occurret in materia compendioſe ſubſtitutionis. in l. Centurio.

ADDITIO.

a ¶ Dictū eſt ſ. Vide Barto. in conſi. lxxxvj. incip. factum, ſemꝑ quo dantur conſilia, vtrum poſſit filius ſubſtitui in legitima ꝑ fideicommiſſum. ⁊ vide Bar. in conſi. xiij incip. ex facto propoſito. vbi allega. gl. Ia. de Are. ⁊ Raynu. hic, licet, aliter, dicat Dy. ⁊ vide Old. in conſi. xx. ⁊ in conſi. ſeq. ⁊ vide Pe. in cōſi. xxij. ⁊ in cōſi. xlv. quādo ſubſtitutio eſt vulgaris. vide ibi.

Lex i.

1 ☞ Bonorū poſſeſſor venit appellatiōe heredis largo modo.
2 Ordo intellectus, ⁊ non ordo ſcripture, attenditur in ſubſtitutione.
3 Subſtitutio vulgaris facta adulto vel extraneo eſt ſimplex.
4 Poſitionibus debet reſponderi ſimpliciter negando, vel affirmando, alias habeantur pro cōfeſſo, ſi reſpondens negat ſe habuiſſe pecuniā, ⁊ ſi apparuerit habuiſſe ꝙ expendit negotijs domini, non dicitur reſpondiſſe, ⁊c.
5 Subſtitutio vulgaris ſic dicitur, qꝛ a q̄libet, ⁊ cuilibet fieri poteſt. ⁊ quare ſic dicatur, latius ibidem.
6 Quotuplex ſit ſubſtitutio vulgaris.
7 Vulgaris expreſſa que dicatur. ⁊ nu. 9. ⁊ 10.
Expreſſum quot modis dicatur.
8 Subſtitutio breuiloqua, ⁊ cōpendioſa, complectitur ſubſtitutiones expreſſas vulgares.
11 Subſtitutio vulgaris tacita que dicatur.
12 Subſtitutio vulgaris parti tacita, ⁊ partim expreſſa que dicat.
13 Subſtitutio, ſi heres non erit. quot caſus comprehendat.
14 Subſtitutio vulgaris facta in caſu, ſi heres nō erit porrigitur ad caſum ſi eſſe non poterit.
15 Subſtitutio facta in vnum tempus non porrigitur ad aliud.
16 Subſtitutio vulgaris qualiter. ⁊ quibus verbis fiat.
Inſtitutio an neceſſario precedere dꝫ ſubſtitutionē vulgarem.
17 Subſtitutio vulgaris pōt concipi per verba priuatiua, vel per verba negatiua.
18 Vulgaris ſubſtitutio hꝫ quinqꝫ effectus.
16 Subſtitutio vulgaris nō ceſſat interim qū eſt ſpes quod inſtitutus qui repudiauit, veniat per reſtitutionem in integrum.
20 Inſtitutus ſi decedat ante aditam hereditatem, ⁊ tranſiuiſſit i? deliberandi, quod ius in prefertur ſubſtituto.
21 Monachus ſi eſt inſtitutus, ⁊ non vult adire, monaſterium poterit adire, ⁊ eſt equior opinio.
22 Filio inſtituto repudiante qs admittatur, an pater, an ſubſtitutus.
23 Filio vel monacho inſtituto mortuo ante aditā hereditatem, ... ſit locus ſubſtitutionis. vel veniet pater.
24 Filius quādo hereditatem nō aditam tranſmittat ad patrem.
25 Quando ille q repudiauit hereditatē habet ſubſtitutum vulgarem, ⁊ fideicōmiſſarium, ⁊ fideicōmiſſarius petit inſtitutum cogi ad adeundum, quis preferatur, an ſubſtitutus an fideicōmiſſarius.
26 Subſtitutus ſi eſt īdignus, nec adīt hereditatē, fiſcus admittitur ad hereditatem, excluſo ſubſtituto.
27 Inſtitutus, ⁊ ſubſtitutus quibus caſibus concurrant.
28 Subſtitutiōis vulgaris, ſecundus effectus, ⁊ an teſtamētū poſſit vires accipere a ſecundo gradu.
29 Inſtitutus quādo in primo gradu pōt eſſe heres, ſed non eodē modo quo defūctus voluit, an ipſe īſtitutus admittatur, vel ſubſtitutus vulgaris.
30 Teſtamētum poteſt vires aſſumere a tacita ſubſtitutione vulgari. num. 32.
31 Tacita vulgaris ꝑ aditionē hereditatis factā per pupillum nō confirmatur.
32 Pupillus, cui facta fuit ſubſtitutio pupilaris, ſi deceſſerit viuo patre, an ſubſtitutus admittatur ex ea tacita vulgari.
33 Subſtitutio pupillaris ſi eſt facta vētri, ⁊ venter nō naſcitur, an ſubſtitutus admittatur ex tacita vulgari.
34 Subſtitutionis vulgaris, tertius effectus ⁊ quādo expreſſa vulgaris contineat tacitam pupillarem.
35 Pupillaris tacita an contineatur in expreſſa vulgari, quando mater eſt in medio.
36 Vulgaris expreſſa facta in vnū caſum, ita quod contineat tacitam in alium caſum, continet etiā tacitam pupillarem.
37 Subſtitutio vulgaris expreſſa facta furioſo, an contineat tacitā exemplariam.
38 Quartus effectus ſubſtitutionis vulgaris, per quam ſuccedit teſtatori, non ei cui facta eſt.
39 Subſtitutione ex vulgari expreſſa continente tacitā pupillarē cui ſuccedatur. an pupillo, an teſtatori.
40 Subſtitutio vulgaris tacita contenta in pupillari expreſſa, an trahitur ad bona pupilli.
41 Vulgaris, tacita an habeat locum quando mater eſt in medio
42 Aditio que fit ex tacita vulgari, an confirmet expreſſam pupillarem.
43 Subſtitutio vulgaris partim tacita, partim expreſſa, an admittatur contra matrem in caſum tacitum.
44 Prelegata an veniant in ſubſtitutione vulgari.
45 Subſtitutionis vulgaris quintus effectus eſt, ꝙ facit de ſuo voluntarium.
46 Subſtitutio vulgaris quomodo, ⁊ ꝑ quem extinguatur.
47 Aditione primi heredis extinguntur omnes gradus ſubſtitutionum.
48 Aditione vnius ex pluribus heredibus īſtitutis, quando extinguatur ſubſtitutio facta omnibus,
49 Heres inſtitutus ſi adiuit, ſed eſt reſtitutus vt abſtineat, tūc ſubſtitutus vulgariter admittitur. ⁊c.
50 Sui heredis, exiſtentia quādo impediat ſubſtitutum vulgarē.
51 Filius ſi nō poteſt adire de iure ciuili, ſꝫ de iure pretorio vt in caſibꝰ no. in l. fin. C. vnde legit. vel ſi filius fuit a primo gradu preteritus, a ſecundo exheredatus, approbauit primū gradū, ita ꝙ ex eo poteſt petere ſecundum tabulas, an ſubſtitutus admittatur qui venit de iure ciuili.
52 Subſtitutus excluditur quādo qui poteſt venire de iure ciuili, venit per ſecundum tabulas.
53 Inſtitutus quando repudiauit bonorū poſſeſſionē ſecundū tabulas, ⁊ vult venire de iure ciuili, ſubſtitutus etiā excluditur.
54 Inſtitutus ſi ſub conditione noluit parere cōditioni, ſubſtitutus admittitur.
55 Pater ſi emācipauit filium, cui fecerat ſubſtitutionē pupilarē, tacita vulgaris in ea contenta extinguitur.
56 Vulgaris tacita cōprehenſa i expreſſa pupillari, expiret pupillo eff[e]cto pubere.
57 Subſtitutio pupillaris facta adulto, vel extraneo, quod cōtinet tacitam vulgarem.

Heredes. Iſta lex diuiditur ꝑncipaliter ī tres partes. Primo ponit diuiſionem vnam, inter inſtitutos, ⁊ ſubſtitutos vſque ibi, heres ſubſtitutio. ibi ſecundum membrū ſubſtitutionis diuiditur. Ex qua ſubdiuiſione apparet differentia inter ſubſtitutionem vulgarem